

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΟΓΔΟΣ

1884

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

[ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΦΡ. 8

Handwritten signature

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μικροασιακή
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣ
Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΒΚΛΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Εκτ' της Ασωπόρου Πανεπιστημίου, 39.

1884

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος III'

Ἐκδορὴ ἑβδομάς: Ἡμερᾶς φρ. 12, ἢ τῆ ἀλλοδαπῆ φρ. 20 — Ἡ συνδρομὰ ἔρχεται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἐλάττω τριῶν καὶ εἰς ἐτήσια:— Γραφεῖον ἀποδ. Ἡμερᾶς φρ. 12, ἢ τῆ ἀλλοδαπῆ φρ. 20.

2 Δεκεμβρίου 1884

ΕΡΝΕΣΤΟΣ ΠΕΝΑΝ

Ἡ Ἐγγονήθη, ἡ γλαυκῶδες θεῶ, ἐκ βαρβάρων
γονέων, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀγαθῶν καὶ ἐναρέτων
Κιμμερίων τῶν οἰκούντων ἐν παραλίᾳ θαλάσσης
ἀγρίας, βραχῶδες καὶ ὑπὸ τῶν καταιγίδων πλητ-
τομένη. Οἱ κάτοικοί τῆς μάλιστα ἔχουσι ἰδέαν τοῦ
ἡλίου. Ἄσθη των εἶνε τὰ θαλάσσια φυτὰ καὶ τὰ

φύκη καὶ τὰ κεχρωματισμένα κογχύλια, τὰ ἐν τῇ
βυθῷ τῶν μονήρων θρῶν τῆς εὐρισκόμενα. Ἐν
τῇ χώρᾳ ταύτῃ τὰ σύννεφα φαίνονται ἄχρσα,
καὶ αὐτὴ δὲ ἡ γὰρ εἶνε Ὀλιβερά πως· ἀλλὰ
πηγαὶ ψυχροῦ ὕδατος ἀναβρῶσιν ἐκ τῶν βράχων
καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κορῶν τῆς ἡμετέρας πρὸς

τάς πηγὰς ταύτας, ἐν αἷς ἐγκατοπρίζεται ὁ οὐρανός...

«Οἱ πατέρες μου, ὅσον μακρὰν καὶ ἀν ἀνέλω, εὐρίσκω ὅτι ἐπιχείρουν πλοῦς εἰς θαλάσσαις, τὰς ἡπείους δὲν εἶδον οἱ Ἄργοναυταί σου. Βρέφος ὦν ἤκουσα ἄσματα τῶν πολιτικῶν ἐκδρομῶν. Ἐβου- κλήθη με τὴν ἀνάμνησιν πλεόντων πάγων, θαλασσῶν ἠμυχιδῶν γάλακτι προσμοίωιν, νήσων καταμέστων πτηνῶν ἀδόντων, ἀνιπταμένων ἡμοῦ ἀπάντων καὶ ἐπισκοτιζόντων τὸν οὐρανόν.»

Ταῦτα λέγει πρὸς ἄλλους ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ θαυμασίᾳ ἐκείνῃ καὶ παραδόξῃ «Προσευχῇ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως», τὴν ὅποιαν ἀπέτεινεν ἄπτε ἐγένετο ἄξιός να νοήσῃ τὴν τελευταίαν Καλλονήν».

Ὁ πατὴρ τοῦ Ρενάν ἦτο ναυτικός ἐκ Τρεγγι- γιῆ τῆς Βρετάνης καταγόμενος, ὅτε δὲ ὁ μέλ- λων μέγας συγγραφεὺς ἐγενήθη — 27 Φε- βρουαρίου 1823 — ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ εὐρίσκειτο ἐν καταστάσει παραπλησίᾳ τῇ ἐνδεῖᾳ. Ἡ κατά- στασις αὕτη ἐδεινώθη ὅτε ἐπνίγη ὁ πατὴρ ἐν μακρινῷ ταξιδίῳ. Τότε ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ἐρνέστου ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν σχολείου τινός, ἐν ᾧ ὁ ἄλλος υἱὸς εἰσῆλθεν εἰς τραπεζικὸν κατάστημα καὶ ὁ τελευταῖος ἤρξατο τῶν σπουδῶν του ἐν τῇ μικρᾷ ἱερατικῇ σχολῇ τοῦ Τρεγγιῆ.

Τρία ἔτη διήνησεν ἐν τῇ σχολῇ ἐκείνῃ ἐν πίστει καὶ εὐλαβείᾳ μορφούμενος. Οὐδεὶς θὰ ἐπίστευέ ποτε ὅτι ὁ Ἐρνέστος Ρενάν ἦτο προωρισμένος δι' ἄλλο τι ἐκτὸς τοῦ ταπεινοῦ καὶ εἰρηνικοῦ ἔργου τοῦ φημερίου ἐν μικρῷ χωρίῳ. Καὶ ὅμως ἄλλως ἔδοξε τῇ τύχῃ. Ὁ μέλλων περιώνυμος ἀρχιεπίσκοπος Λύρηλιος Δουπανλοῦ, ἀπλοῦς τότε ἄββας ὦν, ἀλλὰ διαφλεγόμενος ὑπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ ζήλου, ὅστις μέχρι τέλους τοῦ βίου του ἐθερμαινεν αὐτόν, δραστηρίως ἐφρόντιζε τότε νὰ περισυλλέγῃ παν- ταχόθεν τῆς Γαλλίας τοὺς διακρίνοντες μαθητὰς ὅπως καταστήσῃ αὐτοὺς ἐπιφανεῖς ἱερεῖς. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἐρνέστου μετὰ τοιαύτης εὐφημίας ἐμνη- μονεύθη ἐν ταῖς ἐξετάσεσιν, ὥστε εἴλαυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Δουπανλοῦ, ὅστις μετὰ τινὰς περὶ τοῦ νεοκροῦ μαθητοῦ πληροφορίας ἐχάρησεν αὐτῷ ὑποτροφίαν διὰ μεγαλητέραν ἱερατικὴν σχολήν. Ἡ οἰκογένειά του τὸ ἀνέλπιστον τοῦτο εὐτύχημα ἐδέξατο μετὰ χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Ἀδὲν ἐπροφθάσαμεν νὰ σκεφθῶμεν, γράφει ὁ Ρε- νάν. Ἐρχομεν διακοπὰς, καὶ εἶχον μεταβῆ εἰς γει- τονικὸν χωρίον ὅπου κατώκει εἰς τῶν συμμαθητῶν μου. Ἐγὼ ἔωρα μετὰ μεσημβρίαν ἤλθε τις καὶ μ' ἐζήτησε. Τὴν ἐπιστροφὴν ἐκείνην ἐνθυμούμαι ὡς νὰ ἐγένετο γοῆς. Ἐπρεπε νὰ ἰδοιπορήσωμεν ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν πείρη, διὰ μέσου τῶν ἄγρων. Οἱ κώδινες τῶν περὶ ἐκκλησιῶν κρουόμενοι τὴν ὥραν τοῦ ἑσπερινοῦ διέχον εἰς τὸν ἀέρα γαλήνην τινὰ καὶ ἠδεῖαν μελαγχολίαν, εἰκόνα τοῦ βίου ὃν διὰ παντὸς ἐμελλον ν' ἀπολίπωι.....»

Πολλάκις βεβαίως θὰ ἀνελογίσθη ὁ ἐπίσκοπος τῆς Λύρηλιος τὴν μοιραίαν ταύτην ὑποστήριξιν, ἣν παρέσχεν ὑπὲρ τῆς πίστεως εἰς ἐκείνον, ὃν βρα- δύτερον ἐθεώρησεν ὡς τὸν χείριστον ἐχθρὸν τῶν τιμωρεσθέντων καὶ ἱερωτάτων αὐτῷ.

Μετὰ τρία ἔτη εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱεροσπουδα- στήριον τοῦ Ἰσοῦ, ἐν ᾧ ἐδιδάσκατο ἡ φιλοσοφία. Ἐν τούτῳ κατηρτίσθη ἐπιστημονικῶς ὁ Ρενάν, ἐγκύπτων εἰς τὴν μελέτην ἐντόνως, καταδι- βρώσκων τόμους ἐπὶ τόμοις. Λέγεται δ' ὅτι εἰς τῶν διδασκάλων τῆς σχολῆς ἐκείνης προσηλεις ἐκ τῆς ἡδονικῆς περὶ τὴν ἀπουδὴν μακίας τοῦ ἱερο- σπουδαστοῦ, καὶ οἷον ἐπὶ ἐκλάμψεως τινος περὶ τοῦ μέλλοντος φωτισθεῖς, εἶπεν αὐτῷ :

— Δὲν εἶσαι χριστιανός!

Ἐκ τῆς ἱερατικῆς σχολῆς τοῦ Ἰσοῦ μετέβη εἰς τὴν τοῦ Ἁγίου Σουλπικίου, ἐξ ἧς ἐμελλε νὰ ἐξέλ- θῃ ἱερεὺς. Ἐν αὐτῇ ἐγένετο ὁ προσφιλέτης μαθητὴς τοῦ Ἄββα Χίρ, παρὰ τοῦ ὁποῦ ἐδιδάχθη τὴν ἑβραϊκὴν, ἐν αὐτῇ δὲ καὶ ἡ φιλοπονία του ἀνήλ- θεν εἰς τὸν ὕψιστον αὐτῆς βαθμὸν. «Τὰ ἔτη ἐ- κείνα τῆς ἐργασίας, γράφει ἐν τοῖς Ἀπομνημο- νεύμασιν αὐτοῦ, μόνον πρὸς σφοδρὰν ἐγκεφαλίτιδα δύνάμει νὰ συγκρίνω, καὶ ἢ ἦν πᾶσαι αἱ λειτουρ- γίαι τῆς ζωῆς ἐσταμάτησαν ἐν ἐμοί.»

Κατὰ μικρὸν δὲ ἡ πίστις ἐγκατέλειπεν αὐτόν. Βίβλικρινῆς ἤμους ὦν καὶ εὐθύς καὶ μὴ ἀνεχόμενος νὰ φορῇ τὸ βῆσπον τοῦ ἱεροσπουδαστοῦ ὑποκριτικῶς ἐνῶ ἡ ἀμφισβησία ἐνεπύλευεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ ἐκδιωθῇ αὐτό, καὶ τῇ 6 ὁκτωβρίου 1845 ἀπελθὼν τοῦ Ἁγίου Σουλπικίου μετέβη εἰς μικρὸν τι ἐγγύς ξενοδοχεῖον, ἐν ᾧ ἐναίκασι διωμάτιον.

Ἐβρέθη δ' αἰρήνης μόνος, ἔρημος, ἄνευ προ- στασίας, ἄνευ πόρου ζωῆς· ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐ- ζῆσεν ἰδιαίτερα παραδιδὼν μαθήματα. Ἄλλὰ τάχιστα ἐπῆλθεν αὐτῷ ἀρρώγῃς ἡ ἀδελφὴ του — ἐκείνη εἰς ἣν ἀπείρωσε τὸν Βίον τοῦ Ἰη- σοῦ καὶ θαρμῶς ἐθρήνησε θανούσαν — ἥτις καὶ ἠθικῶς ἀνεκούφισεν αὐτὸν κατανοήσασα τὴν ἑσω- τερικὴν κρίσιν ἣν διήρχετο, καὶ συμβουλεύ- σασα αὐτῷ ν' ἀκούσῃ μόνως τῆς συνειδήσεως του τὴν φωνήν, καὶ ὕλικῶς δοῦσα εἰς αὐτὸν και- ρὸν νὰ παρασκευασθῇ πρὸς ἐξετάσεις. Μετὰ τρία ἔτη ἐπρώτευσε ἐν διαγωνισμῷ ὑψηλείας τῆς φιλοσοφίας, τῷ δὲ 1849 συνέγραψεν ὑπόμνημα περὶ τῆς μελέτης τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὸν μεσαιῶνα, τυχὸν τοῦ βραβείου τοῦ Ἰνστιτού- του. Τῷ 1856 ἐξελέχθη μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν ἀντικαταστήσας τὸν Thierry. Συνειργάζετο τότε ἐν τῇ Ἠμερηίδι τῶν Σοφισ- τῶν καὶ τῇ Ἐπιθεωρήσει τῶν δύο κόσμων, καὶ πολλὰ δ' ἄλλα ἐδημοσίευσεν ἔργα, ἐν αἷς καὶ μεταφράσιν τοῦ Βιβλίου τοῦ Ἰωβ ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ.

Τῷ 1860 ἐστάλη εἰς Συρίαν ὅπως περισυν- γάγῃ τὰ λείψανα τοῦ ἀρχαίου φοινικικοῦ πολιτι-

σμοῦ, μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδόν του διωρίσθη καθη- γητὴς ἐν τῷ Collège de France· ἀλλὰ παυθεὶς κατόπιν θορυβωδῶν διαδηλώσεων τῶν κληρικα- φρονῶν ἐδημοσίευσεν τῷ 1863 τὸ περιλάλητον αὐτοῦ σύγγραμμα ὁ Βίος τοῦ Ἰησοῦ, ὅπερ ἀνή- γαγεν αὐτὸν εἰς ὕψιστὴν φιλολογικὴν περιωπήν, καὶ εἶτα τοὺς Ἀποστόλους, τὸν Ἁγιον Παῦλον, τὸν Ἀντίχριστον καὶ πολλὰ ἄλλα ἔξοχα ἐπὶ εὐρυμαθεῖα καὶ καλλιτεχνία ἔργα.

Διότι ὁ Ρενάν πρὸς τὴ σοφίαν κέκτρηται καὶ τὸ χάρισμα τῆς καλλιτεχνίας· ἐν τῷ λόγῳ τοῦτο μάλιστα εἶνε καὶ τὸ ἐξέχον αὐτοῦ προσόν· αἱ φι- λοσοφικαὶ του ἰδέαι οὐχὶ στενίως παρέχουσι τρω- τὰ μέρη πρὸς τὴν κριτικὴν, αἱ δὲ φιλολογικαὶ του γνώσεις ἐστὶν ὅτε ἐξελέγγονται ἁμοιρῶσαι βάθους, ἀλλ' εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ μελωδικὴ μαγεία τοῦ ὕφους του ἀναδείκνυσιν αὐτὸν τὸν καλλιπέστατον τῶν συγχρόνων γάλλων λογο- γραφῶν.

Τῷ 1871 ἐξελέχθη μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκα- δημίας, ὁ δὲ Δουπανλοῦ μέλος ὦν αὐτῆς, δια- μαρτυρηθεὶς ἐντόνως διὰ τὴν ἐκλόγην αὐτοῦ ἀπί- στου ν' ὑπέβαλε καταγεωδῶς τὴν παραίτησίν του.

Ὁ Ρενάν διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ κηρύττει τὴν ἄρνησιν πρὸς τὴν πίστιν, οὐχὶ ὅμως σαρκαστικῶς ὡς ὁ Βολταίρος ἀλλὰ μελαγχολικῶς· δὲν εἶνε τρα- χύς εἰς τὰς ἰδέας του ὅπως οὐδὲ εἰς τὸ ὕφος του· καταδικάζει τὰ συστήματα, ἀλλ' ἔπειτα τὰ λυ- πεῖται· πλήττει τὴν πλάνην ἀλλὰ καὶ ἐκφράζει βαθὴν σεβασμὸν πρὸς αὐτήν· κηρύττει χαμαὶ τὸ ἄγαλμα καὶ εἶτα καθήμενος ἐν μέσῳ τῶν εἰρη- πικῶν ἐπαινῆ τὴν πλαστικὴν καλλονὴν τοῦ συντρι- βίντου· ἐνταφιάζει τὸν Ὀσταυρωμένον, καὶ χέει δάκρυα ἀρρήτως Ὀλιβερά καὶ ἠδέα, θρηνῶν αὐ- τὸν ὅτι ὑπέφερε καὶ ἀπέθανε, καὶ θρηνῶν ἑαυτὸν διότι δὲν πιστεύει εἰς τὴν θεϊότητα τοῦ εὐγενε- στάτου ὁμματος ἐκ τῶν χυσάντων ἐπὶ τῆς γῆς τὸ αἷμα των.

Ὁ Ἐρνέστος Ρενάν εἶνε φιλέλληνας, ἐξ ἐκείνων, οἵτινες διαπύρως λατρεύοντες τοὺς προγόνους ἀγα- πῶσι καὶ τοὺς ἐπιγόνους. Ἐπισκέψατο δὲ καὶ τὴν Ἑλλάδα τῷ 1865 καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἐνεπνεύσθη τὸν θερμὸν ἐκείνον πρὸς τὴν Ἀθηναὶν ὕμνον, ὃν ἐδημοσίευσεν ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασί του. Ὡσεὶ δὲ προωριστο ὅσον τὸ δυνατόν πλειό- τερον νὰ συνδεθῇ μετὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς αὐτοῦ κ. Ψυχάρης εἶνε Ἑλληνας.

Πολὸ ἀπατώνται οἱ νομίζοντες ὅτι ὁ βίος εἶνε διασκεδάσις. Ὁ βίος δὲν ἦδον ἄλλ' οὔτε ὀδυ- νη· εἶνε σοβαρὰ ἐπιχείρησις, ἥτις ἀνετίθη ἡμῖν, καὶ ἣν ἔχομεν καθήκον νὰ διεξαγάγωμεν καὶ νὰ περατώσωμεν ἐντίμως.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΑΙ ΜΙΚΡΑΙ ΑΔΕΛΦΑΙ ΤΩΝ ΔΙΟΡΩΝ

(Ἐκ τῶν τοῦ Maximé Du Camp) Ἀριστεύματα τοῦ Θεραπευτήρος «Ὁ Εὐαγγελισμὸς»

Β' ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Ἀγῆτας τὸ θορυβῶδες ἐστιατόριον, ἀνέβην τὴν κλίμακα, διήλθον διὰ τοῦ θεραπευτηρίου, ὅπου ἄρρω- στοὶ τινες ἐπιβάνατοι ἐπεινο ἐπτάθην, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἀνέκτων. Οἱ παρῆλυτοι καὶ οἱ παλιμπαιδες, ἀναίσθητοι καὶ δυσώδει, ἐκκλιμῶντο ἢ ἦσαν προσηλωμένοι εἰς τὰ ἐνδύμνωθ' ὄνειρα, ἢ ἢ θέλησις των δὲν ἔδύνατο νὰ ἐρμηνεύσῃ, καὶ δὲν ἤκουον κἂν τὰ τύμπανα, τὰ ὅποια ἐκρότουν ὑπ' αὐτοῦ· εἰς τὸ κάτω πάτωμα. Ἀλλὰ συμμετέλλον ὁμοῦ καὶ αὐτοὶ τῆς ἐφορτῆς, λαβόντες πορτογάλλιον, τὸ ὅποιον μηχανικῶς πῶς περιέστρεφον, μὴ εἰδότες τίνα χρῆσιν νὰ κῆμωτιν αὐτοῦ. Ἡ ἐπιτηροῦσα αὐτοὺς ἀδελφὴ δὲν στερεῖται ἐργασίας, καὶ τοὺς ἐγείρει μὲν πίπτοντας, τοὺς ἐμποδίζει νὰ ὀλισθαίνωσιν ἐκ τῆς ἐδρας των, μαν- τνεύει τὴν σκέψιν, ἣν δὲν δύνανται νὰ ἐκφράσωσιν, ἀπο- μάσσει τὴν βίτην καὶ τὰ γέλιγ των, ἀνανεοὶ τίπανα, δι' ὧν περιτυλίσσονται ὡς νεογνά. Ἐπινοτε κλαίοντα· ἄνευ λόγου προφανοῦς τοὺς θρῆπείει καὶ ἐπιψάσει τὰς πα- ραιὰς των, ἵνα τοὺς παρηγορήτῃ. Ἀλλοτε δοκιμά- ζουσιν εἰς μάτην νὰ λάθωσι ταμβάκον. Αἱ ἀδελφαὶ τοῦ; βοηθοῦσι, τοῦ; ἀνεγκλιμῶσιν, τοὺς ἀποκαμψουσι. Με- κραι Ἀδελφὰ τῶν ἀπύρων, εἰσθε ἀξιοθαύμαστοι.

Ὁ κῆπος εἶνε μέγας καὶ τὸν ὀνομάζουσιν Ἐπ α υ- λιν· ἔχει δὲ κομψοὺς οἰκίσκους, ὅπου αἱ κληματαδες ἐξασπλοῦσι τοὺς βοστρούχους των. Ἀνάγκη νὰ γείνωσι καὶ τινὰ παραρτήματα, πλουτηρίον ἦττον ψυχρὸν, καὶ ὑπνωτήρια ἐπιτρέποντα φιλοξενίαν εὐρυτέραν. Λυπη- ρὸν εἶνε ἡ ἀκούη τις τὴν ἐνδεικν κρούουσαν τὴν θύραν καὶ νὰ γινώσκῃ, ὅτι τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπιτρέπει νὰ δοθῇ αὐτῇ θέσις εἰς τὴν τράπεζαν καὶ εἰς τὴν ἐστίαν. Καὶ σκέπτονται μὲν ἡ ἀποκλήσασιν εὐρυχωρότερα κα- ταστήματα, ἀλλὰ τὰ κτήρια ἐν Παρισίῳ εἶνε δαπανηρά, ἡ δὲ ἡμερησία ἐλεημοσύνη μολὶς ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἐπιου- σίας ἀνάγκας. Ἀκάματοι παρὰ τοῖς ὑποτρόφοις αὐτῶν, οἱς ἐπιδαψιλεύουσι πᾶσαν θωπεσίαν καὶ ἐπιμελείαν, αἱ ἀδελφαὶ ἀκολουθοῦσι κινὸν αὐστηρὸν ἐπιβήλλουσαι ἑαυταῖς λιτοτάτην δίαιταν. Εἰς ἐν τῶν καταστημάτων μὲ ἐξέπληξεν ἡ πολυτέλεια τῆς κλινοστρωμνῆς. Ἐκα- στος ὑπότροφος ἔχει μίαν σπιθάδα, δύο στρώματα, ἐν ὑποκεφάλιον, ἐν προσκαρφάλιον καὶ ἐν ἐπέπλωμα ἐκ πτίλων, διαρηθέντα παρ' ἀνδρὸς ἐλεήμονος. Ἦναι- ξα τὴν ὕραν τοῦ ὑπνωτηρίου τῶν ἀδελφῶν τὸ δω- μάτιον εἶνε πλακόστρωτον, πρὸ τῶν κλινῶν δὲν ὑπάρχει οὔτε τάπησ οὔτε κἂν ψάθος, ἐπὶ ἐκάστης δι- κλίνης ἐν ἀγύρινον στρώμα ἢ ἀπλοῦς μύλλον σάκ- κος πλήρης φύλλων ἀραβόστου. Ἡ κλίη τῆς ἡγου- μένης ἐφίσκεται πλησίον τοῦ παραθύρου καὶ κατὰ τοῦτο μόνον διακρίνεται τῶν ἄλλων. Ἐὼν ἡ τῆς ψυ- χῆς γαλήνη διδῇ ὕπνον καλόν, βεβαίως κοιμῶνται καλῶς ἐπὶ τοῦ ἀχύρου ἐκείνου. Ἄλλως δὲ δὲν μέ- νουσι πολὺ ἐπ' αὐτοῦ. Εἰς τὰς 10 κατακλίνονται, εἰς τὰς 4 ἢ τῆς πρωίας ἐγείρονται. Ὁ κινῶν δὲν ἔχει ἐξαιρέσιν, εἶνε ἀπόλυτος τὸν τε χειμῶνα καὶ τὸ θεροῦ. Διερκοῦτης τῆς νυκτός, δύο μικραὶ ἀδελφαὶ κοιμῶν- ται πλησίον τοῦ θεραπευτηρίου καὶ μένουσιν ὀρθαί,

δταν τις των αρρώστων έχη ανάγκην περιθάλψεις. Ο τοιοῦτος βίος εἶνε ἐπίπονος, οὔτε τὴν ἡμέραν παρέρχων ἀνάπτουν οὔτε τὴν νύκτα ἤσυχον, καθότι ἀνάπτων σιγῆν ἐνδέχεται νὰ κληθῶσιν. Αἱ θρησκευτικαὶ ἀσκήσεις δὲν εἶνε ὑπερβολικαὶ ἐν τῷ ἰδρύματι τούτῳ, ἐνθα πλέον ἢ πανταχοῦ αὐταὶ αἱ πράξεις εἶνε προσευχαί· ἡ ἐργασία ὅμως εἶνε ἀδιάκοπος καὶ κοπιώδης διὰ τὴν γυναικεῖαν ἀσθένειαν, πολλὰκις ὑπερβαίνουσα τὰς δυνάμεις. Αἱ Μικραὶ Ἀδελφαὶ ἀποθηήσκουσι νέαι, ὡσεὶ τὸ γῆρας εἰσέδουεν εἰς τὰ σιόματα τῶν περιθάλπουσῶν αὐτὰ καὶ ἐπετέλει προύριως τὸ ἔργον τοῦ. Εἰς τὸ σωματεῖον τοῦτο δὲν ὑπάρχουσιν ἀξιώματα, ἀλλὰ καθήκοντα μόνον. Ἡ ἡγουμένη ἐπὶ ἀρισμένῳ χρόνῳ διορίζεται μετὰ παρέλευσιν ἑξ ἑπτῶν ἀντικαθίσταται, ἀραιουμένου αὐτῆ τοῦ ἐφημέρου σκῆπτρου, καὶ στέλλεται εἰς ἄλλο κατὰστημα. Καὶ πρὶν μὲν διέτατε, τὰρα δὲ ὑπακούει, καθότι τίθεται εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν. Τῆ ὑπομνήσκεται οὕτω, ὅτι εἶνε ἡ ὑπερέτρια τῶν ἀνικάνων γερόντων καὶ ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε τὸ ἐνδοξότερον τῶν ὄσων ὄνεται νὰ ἐκτελέσῃ ἐπὶ τῆς γῆς.

Εἰς πάντα τὰ κατὰστημα διατηρεῖται ἡ ἀκρα ἐκεῖνη καθαριότης, ἐφ' ἣ διακρίνονται τὰ σωματεῖα τῶν γυναικῶν, δι' ἧς δὲ πολλὰκις αἱ ἐν τοῖς νοσοκομείοις ὑπηρετοῦσαι ἀδελφαὶ ἠδυνήθησαν, ν' ἀπομακρύνωσι τὴν ἐπιδημίαν ἀπὸ τῆς κλίνης τῶν ἀρρώστων. Καὶ εἰς μὲν τὰ νεότειστα κατὰστημα, ἐνεκὰ τῶν διαστάσεων τῶν αἰθουσῶν, τῶν καλοῦ ἀερισμῶ καὶ τῶν ἰδιαιτέρων τῆς ὑπηρεσίας παρόδων, εὐκόλως καταπολεμοῦσι τὴν ἀκαθαρσίαν, ἢ μὲν ἐκ τῶν φέρουσιν οἱ γέροντες ὑπότροφοι ὡς λέπραν τῆς ηλικίας καὶ τῆς πείνης. Ἀλλ' εἰς τὰ καλαιότερα τὸ τοιοῦτον ἀπῆται ἐργασίαν ἐπιμελῆ καὶ ἀνέδοτον εἰς τὸ σῶλον λ. γ. τῆς ἑδοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ὁ ἀγῶν εἶνε ἀδιάλειπτος. Ἡ οἰκία εἶνε παλαιά, ἐκ τῶν ἐννεῶν διασκευασθεῖσα ὅπως κατὰστη κατὰλλῆλος διὰ τὴν προορισμὸν τῆς. Χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς 17ης ἐκκοιτακτηριδος, καὶ ἴσως ἀπετέλει κατὲ μέρος τοῦ Νοσοκομείου Val-de-Grâce, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ χωρίζεται δι' ἀπολοῦ τοῦτοῦ. Εἰς τὸ βῆθος μακρὰς αὐλῆς, ἔπου ἀναγινώσκουσι τὴν ἐπιγραφὴν ἐξοδοχέου, σχολείου καὶ τινῶν βιομηχανικῶν ἐργασιασίων, εἰσερχόμεθα διὰ τριῶν βαθμίδων εἰς τὸ κατὰστημα. Ἡ ἐσωτερικὴ λιθὴν κλίμαξ εἶνε πλατεία καὶ νοσμεῖται διὰ σιδήρου ἀριφάκτου, ἀλλ' ἡ κλίμαξ αὕτη εἶνε ἀκατηλῆ, καθότι ἀγεί εἰς αἰθούσας χαμηλὰς καὶ σκοτεινάς, εἰς ὑπνωτήρια κακῶς ἐκτισμένα, εἰς κρύπτας ἀγρήτους, ὅς ὅμως ἐχρησιμοποίησαν, εἰς μαγειρεῖον πολὺ μικρὸν, εἰς θεραπευτήριον ὁμοίον πρὸς ἀποθήκην, εἰς δωμάτια ὑπόστεγά. Οἱ ἄνδρες δὲν ἔχουσι καπνιστήριον ἐλλείψει χώρου, οὔδ' ἐκ στέγασμα ἵνα προφυλαχθῶσιν, ὅταν καπνίζουσι τὴν κίμων των, τὴν τελευταίαν ταύτην τοῦ γήρατος των ἀπόλαυσιν. Ἐν τῇ μικρῇ αὐλῇ, παρὰ τὸ κτηνοτροφεῖον, ἴδου ἡ τρία παράπηγματα ἐκ σκιδίων, ἀποτελοῦσι τὰ ἐργαστάσια, ἐν εἰς ἐργάζονται οἱ ὑποδηματοποιοὶ καὶ οἱ ζυλοῦργοι. Ὁ κήπος εἶνε μικρότατος ἔχων εἰκοσι μὲν βλάστησι βημάτων περιφέρειαν. Τὸ κατὰστημα ἐκεῖτο ἄλλοτε πλησίον μεγάλου οἰκοπέδου, τὸ ὁποῖον προέτειναν νὰ πωλήσωσιν εἰς τὰς μικρὰς ἀδελφάς. Βύχαριτως δὲ ἤθελον ἀναλάβει τὴν τοιαύτην δαπάνην καίτοι μεγάλην, πεποιθὲν ἐπὶ τὸν Θεόν,

οὐ ἡ χάρις οὐδέποτε τὰς ἐγκατέλειπεν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησαν, καθότι οὐδέποτε παρέρχεται αὐτὰς ἀσφάλεια, φοβούται δὲ μὴ ἀποστερηθῶσι τοῦ ἀγορασθέντος κτήματος καὶ μείνῃ αὐταῖς χρεός. Εἰς τὸ οἰκοπέδον τοῦτο, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἠδύναντο, ν' ἀναπτύξωσιν ἐν ἀνέσει τὴν εὐρείαν αὐτῶν εὐπλοαρχίαν, ἐκτίθησαν οἰκίαι παντῶροποι, ὧν ἕκαστον παρόυρου βλάπει πρὸς τὸ κηφάριον των. Αἱ δυστυχεῖς ἀδελφαί, αἵτινες συνειθίζον νὰ ἀναπαύωνται περιπατοῦσαι ἐπὶ ἡμίσειαν ὄραν ἐν τῷ κήπῳ μετὰ τὸ γεῦμα, ἀπεθιόχθησαν αὐτοῦ ὑπὸ βλεμμάτων ἀδικαρίτων ἀναγκασθεῖσαι νὰ μένωσιν ἐντὸς τῆς οἰκίας. Τὸ σεσθρωμένον τοῦτο κτήριον, ἔχει ἀξίαν ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ, καλὴν δ' ἤθελον εἶναι νὰ πωληθῆ καὶ νὰ ἐγκαταστήσιν ἄλλαχοῦ, πλησίον τῶν ἀρχαίων τειχῶν, φθορῶνται ὅμως μήπως τοῦς ὑπάρχοντες νόμους ἀντικαταστήτωσι νέμους μὴ ὑπάρχοντες ἐτι, καὶ μένουσιν ἐν τῷ ἐτοιμορρόπῳ λεπρόκομειῶ, πρὸς μεγίστην βλάβην τῶν ἐννεῶν καὶ τῶν νοσούντων.

Ὁ ἐπίσκοπὸς τῶν κατὰστημα τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν τῶν Ἀπόρων καταλαμβάνεται ὑπὸ Οὐλίφως ἐπὶ τῇ ἑστῇ τῆς λιναπολήνης. Πλεῖστα ὄμματα αὐτῆς εἶνε κεναὶ καὶ δὴ αἱ κυριώτεραι, ἐκεῖνη αἱ ὁποῖαι εἶδε νὰ περιέχουσι σινδόνας. Τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ τῆς λιναστολήνης εἶνε ἀρκούντως ἄφθονα, ἀλλ' αἱ σινδόνες σχεδὸν ἐλλείπουσιν. Ἀγνοῦ δὲ ποῖον ὀνομασίων δραστηριότητος καὶ συνεχῶς πλύσεως, κατὰστάτων νὰ θεραπεύωσι τὰς ἀνάγκας γερόντων, ὧν πολλοὶ εἶνε ἀνίκανοι κατὰ τὴν μάλλον εἰσεχθῆ τῆς λείσεως σημασίας. Κατὰστημα ἀριθμοῦν 200 ὑποτρόφους ἔχει ἀνάγκην ἀπαραίτητον 400 τοῦλάχιστον ζευγῶν σινδόνων, μὲν εἰς τὸς ὑπάρχουσι 250. Διὰ τοῦς γέροντας τούτους, διὰ τοιοῦτους ἀρρώστους, ἢ ἐκ βαμβάκης σινδόνων εἶνε ἀκατάλληλος καὶ ἡμισία διαρκῆς. Ἐ ἀπαιτούμενον εἶνε σινδόνων ἐκ καλοῦ λινῶ ὑφάσματος στερεοῦ καὶ ἀντέχοντες εἰς ἀλλεπαλλήλους πλύσεις. Ὁ πόθος τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν εἶνε ν' ἀποκτήσωσι τοιαύτας. Ὅλοι αἱ ἡγουμένη μοὶ ἔλεγον: «Ἦν εἶχομεν τοῦλάχιστον σινδόνας!»... Πρὸ τοῦ 1870 τὰ λινὰ ἐστελλοντο ἀρθύνως πρὸς εἰς τὰ κατὰστημα τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν. Ὁ πόλεμος ἐπέληθε: συνεπαγόμενος ὑποχρεώσεις πικρὰς καὶ κατεπεισοφίας. Πᾶν ὅτι ἐφυλάττετο, πᾶν ὅτι ἤθελε περιέλθει εἰς τὰ ὑπνωτήρια τῶν προθενηθέντων ὑποτρόφων, ἐκόπη δι' ἐπιθέσους καὶ σπληνία ἢ μετατρέπη εἰς μόνον, ἢ δὲ λιναποθήκη τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν παρεμνήθη. Ἀπὸ τοῦ πολέμου δὲν μὲν δίδονται πλέον λινὰ. Ἐ καλὸν λινὸν εἶνε δαπανηρὸν, ἢ δὲ εἰς χρέμα διδομένη ἐλεημοσύνη δὲν εἶνε ἀρκυρῆς, ἔπος δυνήσωσι ν' ἀγοράσωσι πᾶν τὸ ἀναγκαῖον. Ἀλλ' ὅταν αἱ σινδόνες ἐλλείπωσι διὰ τὰς κλινὰς τῶν καλῶν μικρῶν γερόντων, αἱ καλαὶ Μικραὶ Ἀδελφαὶ κομιῶνται ἐνδεδυμένοι ἐπὶ τοῦ ἀρθροσιτίνου σάκκου των καὶ δὲν μεμψιμοροῦσιν. Οὕτω καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἰδρύματος ἡ Μαρία Ὀρησια καὶ ἡ Μαρία Λυγουστίνη παρεχώρησαν πολλὰκις τὰς κλινὰς των εἰς πτωχοὺς καὶ ἐκοιμήθησαν ἐπὶ ἀγῆρου, ὅταν ὑπῆρχε καὶ τοῦτο. Ἐνεθυμῶντο τὴν φάνη τῆς Βη ὕλεϊν καὶ ἠυχρίστου τῶν Θεῶν.

Πέντε κατὰστημα ἐν Παρισίοις, ἐπὶ πληθυσμῷ δύο ἑκατομμυρίων κατοίκων, εἶνε πολλὰ, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ἕψαι τὰς ἀπαιτούμενας δαπάνας, εἶνε ὄλγα, ἐὰν ἀναλογισθῶμεν τὰ δεινὰ, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ

Η ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ

[Μυθιστορία τῆς Κυρίας Henry Gravelle. Μετάφρασις Π. Ι. Φέρμου].
Συνέχεια· ἴδε προηγουμ. φύλλον.

ΔΓ'.

Μετ' οὐ πολὺ αἱ ὑποθέσεις τῆς Τριανταφυλλιάς ἀπεπαρωτώθησαν· τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς τῆς ἔμειναν τελεία αὐτῆς ἰδιοκτησία, διότι δὲν ἦτο πιθανὸν ὅτι θὰ ἐπανέλη ποτὲ ὁ πατήρ των νὰ τα ζητήσῃ. Ἡ θεὰ των λοιπὸν ἀπεφάσισε νὰ τα τοποθετήσῃ εἰς ἀπομακρυσμένους τινας συγγενεῖς, οἵτινες συγκατετίθεντο νὰ ἀναλάβωσι τὴν συντήρησιν τῶν παιδιῶν ἐπὶ μηνιαῖα ἀποζημιώσει.

Τὸ πρῶτον ἐφάνητο ἔχον κλίση εἰς τὴν κηπουρικὴν καὶ εἰς τὰ ἀγροτικὰ ἔργα, θὰ ἐγένετο λοιπὸν ἀξιόλογος γεωργός· τὰ δύο δὲ ἄλλα ἦσαν πολὺ μικρά, ὡστε νὰ μεριμνήσῃ τις περὶ τοῦ μέλλοντος ἐπαγγέλματος των.

Ἡμέραν τινὰ τῆς ἐπιούσης ἐβδομάδος αἱ δύο γυναῖκες καὶ ἡ Μαρκέλλα ἐπανήλθον εἰς Παρισίους καὶ κατέλυσαν εἰς τὸ πενιχρὸν οἶκον τῆς κυρῆς Χαλίνης, ἥτις ἦτο τοῦ λοιποῦ τὸ κέντρον τῶν ὑπαρξῶν αὐτῶν, αἵτινες καὶ τοὶ ὅλοις διάφοροι, ἦσαν ὅμως τοσοῦτον ἡνωμένοι.

Ἡ Μαρκέλλα ἐφόρει πένθιμον φόρεμα. Ἡ πρώτη χρῆσις τοῦ εἰς αὐτὴν προωρισμένου χρημάτων ὑπὸ τῆς εὐεργέτιδος αὐτῆς ἐγένετο πρὸς ἀγορὰν τοῦ μαλλίνου τοῦτου μέλανος φορέματος, ὅπερ ἔμελλε νὰ ἀναμνησθῇ τὴν Μαρκέλλαν ἐπὶ τινὰ ἐτι χρόνον τὴν ἀνεξέλεπτον μνήμην τῆς προσφιλοῦς τεθνεώσης. Τὴν δ' ἐπιούσαν τῆς ἡμέρας καθ' ἣν τὸ πένθος τοῦτο τὸ ταπεινὸν, τὸ σχεδὸν πενιχρὸν, ἐκοιμήθη πρὸς τὴν κορασίδα, ἐπὶ ἑστῇ μετὰ τῶν δύο φίλων τῆς γυναικῶν πρὸς τὴν οἰκίαν τῆς μακαρίτιδος. Ἡ εὐλαθὴς αὕτη πορεία εἶχε κατὰστη εἰς τὴν Μαρκέλλαν ἀνάγκη ἐκ τῶν ἰσχυροτάτων.

Ἡ οἰκία ἦτο κλειστή, τὰ παράθυρα κλειστά, ἡ κηκλιδιωτὴ θύρα κλεισμένη διὰ μοχλοῦ. Ὁ κύων τῶν ἀδελφῶν Βρεῶ ὑλάκτησε μεγάλη τῆ φωνῇ ἀναγνωρίζας τὰ βήματα τῶν παλαιῶν φίλων του. Ἡ μαγειρίσα ἤρχετο καὶ τῷ ἔδιδε τροφὴν ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔκρινεν ὅτι ἔπρεπε νὰ κύων νὰ φάγῃ ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ὑπὸ πείνης. Καίτοι ἐνεκα τῆς συνεχῶς ταύτης νηστείας εἶχε γίνῃ εἰς ἄκρον ἰσχνός, ἀλλ' ὅμως τὸ ἐν τῇ κυνικῇ καρδίᾳ του φιλικὸν αἰσθημα δὲν τον εἶχεν ἐγκαταλίπει, καὶ ἐξέβαλε κραυγὰς θρηνώδεις ἀναγνωρίζων τὸ μάταιον τῶν προσπαθειῶν του ἵνα ἔλθῃ πλησίον τῆς Μαρκέλλας.

Αὕτη δὲ παρεθῆρη τὴν οἰκίαν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἦσαν μεστὸι δακρύων συγκεταυμένων. Ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ εἶχε διέλθῃ τὰ εὐδαίμονα ἔτη

ἀνακουφιστοί. Μόνον οἱ ἀποκαθήμενοι ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐκ τῆς ἐσχάτης τάξεως καταγῶγια καὶ ἰδόντες τοὺς λήθεις τοὺς κοιμημένους παρὰ τὰς ἀσθεστοκαμίνους δύνανται νὰ ἐκτιμήσωσι τὴν πληθύν των εἰς τὰς περιπετείας τῶν ἀγῶν ἐγκαταλειμμένων προσκυτῶν, ὧν ἡ ὑπαρξίς εἶνε ὄντως ἀξιοβρήγης. Ὁ παρισίνος λαὸς δὲν εἶνε μελιχρὸς πρὸς τοὺς γέροντας. Διερχόμενος ποτὲ τὴν Cité Παρί μετὰ τῶν ἐπιθεωρητῶν τῆς Δημοσίας Ἀγαθοεργίας, εὗρον ἐντὸς ἀλλοῦ οἰκήματος κατακειμένου ὑπὸ πτωχῶν δυστυχῆ ἡλικίας ἀνωτέρας τῶν 75 ἐτῶν, ὅστις ὠχρὸς, μὲ χεῖρας κατακληκλιῦσαι, μόνις διὰ βάλους κακαλυμμένος, ἔκειτο οἰμώδων κατὰ γῆς καὶ ἐσθίριζε τὴν ῥάχην ἐπὶ τοῦ τοῦρου ἔχων γυμνὴν τὴν κνήμην του, ἣν διεθέρωσαν ἑλκος. Ἀπέτεινα ἐπιτίμησιν ἀρκούντως αὐστρῶν πρὸς τὸν υἱὸν του, ὅστις μοὶ ἀπήγγησεν: «Αὐτοὶ οἱ γέροντες εἰς οὐδὲν χρησιμεύουσι· καταναλίσκουσι καὶ δὲν παράγουσιν». Ὑπάρχουσι χιλιάδες τοιοῦτων δυστυχῶν εἰς τὰ ὑπόγεια τῶν ἡμετέρων οἰκιῶν. Δὲν ἀπακοῦσιν ἡ Σαλπετριέρ καὶ τὸ Βισέτρ, οὔτε αἱ 700 χιλιάδες φράγκων, ὅς ἡ Δημοσία Ἀγαθοεργία διανέμει κατ' ἔτος εἰς τοὺς ἐνδεεῖς γέροντας, οὔτε τὰ ὑπάρχοντα καταφύγια καὶ ἄστυα καὶ ἡ ἀνεξάντητος τῶν ἰδιωτῶν ἐλεημοσύνη, πολλὰκις δὲ τὸ γῆρας ζητεῖ ἀντιλήθην καὶ δὲν εἰσακούεται.

Ἐὰν αἱ Μικραὶ Ἀδελφαὶ τῶν Ἀπόρων, αἵτινες ἐπιποδοῦσι νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἐλεημοσύνην αὐτῶν ἐνέργειαν, εἶχοι εἰκοσι κατὰστημα ἐν Παρισίοις, πολλοὶ ἴσχυροι γέροντες ἤθελον δυνήθῃ νὰ κομιῶνται ἐπὶ κλίνης, νὰ τρώωσι κατὰ κῆρον καὶ νὰ ἀποθνήσκωσιν ἐν εἰρήνῃ, πᾶσαν ἀποβαλόντες ὀργὴν καὶ πιστεύοντες εἰς κόσμον βελτίονα. Θέλει ἀρὰ γε πραγματωθῆ ἡ εὐχὴ μου αὕτη; Δὲν εἶνε ἀπῆθονον. Ὅταν βλεπωμεν τὴν παρήλας τὸ ὑπερῶν τοῦ Σαιν Σερβάν, δικαιοσύμην νὰ ἐλπίζωμεν τὰ πάντα.

Ὡς εἶδομα, τὸ ἰδρύμα εἶνε γόνιμον. Τὸ δέειπον αὐτὸ πνεῦμα τῆς θεολογίας μετέθεκεν αὐτῷ δυνάμιν ἀκατανίκητον, εἶνε δὲ τὸ μόνον δυνάμενον νὰ ἐπιτελέσῃ ὀκῆματα, διότι οὐδέποτε ἀμφιδόλλῃ περὶ αὐτοῦ καὶ ἀνελεί τὴν ἰσχύιν του ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰσίᾳ.

Τὸ λησμονεῖν αὐτοῦ περὶ τῶν ἄλλων φροντίζοντας, ἐν αὐτῇ τῇ πρῶτῃ τῆς πράξεως ἀμοιβὴν ἐφίσηκοντες καὶ οὐδὲν παρὰ τῶν ἀνθρώπων ζητοῦντας, δίδοντας δὲ αὐτοῖς τὰ πάντα, τὸ ἐμπιστεύεσθαι διὰ τὰ ἐπίλοιπα τῇ θεῷ προνοίᾳ καὶ διόγειν ἐν πείνῃ τὸν βίον, οὐδενὸς δὲ φειδεσθαι πόνου πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀλγυθέντων τοῦ πλῆθους, τὸ περιθάλπειν τοὺς δυστυχεῖς πρὸς ἴδιον αὐτῶν ὄφελος, οὐχὶ δὲ ἵνα ὡσιν εὐγνώμονες, τὸ ἀφοσιῶσθαι μέχρι περιφρονησεως τῶν κοινωνικῶν ἐθιμοτυπιῶν, εἶνε ἔργον ἀρετῆς ἀφιλοκερδοῦς, ἥτις μόνη ἴσως παρέχει τὴν ἐπὶ γῆς εὐδαιμονίαν. Ἐθεώρουμι μικρὴν Ἀδελφὴν τῶν Ἀπόρων, ἐκτελοῦσαν ἐργασίαν λίαν ἐπίπονον. Ἐπὶ τοῦ προσώπου μου εἶδε τὴν ἐντύπωσιν, ἣν μοὶ ἐπροξένη, καὶ μοὶ εἶπε: «Μὴ μὰς λυπεῖσθε, κύριε, τὴν ἀγλήν μερῖδα ἐξελεξάμεθα».

(Μετάφρασις ΒΑΛΜΠΕ Σ. ΣΟΥΤΕΟΥ)

1. Ἐπίσκοπος ὑπηρεσῆ ἐν Παρισίοις, ἀσχαλουμένη εἰς τὴν περιθάλψιν τῶν ἀπόρων καὶ συντηροῦσα τὰ κλειστά τῶν Παρισίων νοσοκομείων.

του βίου της, ὡν ἡ ἀνάμνησις θά τῃ ἦτο παραμυθία τῶν ἀθλίων ὥρων ἃς ἐμέλλε τοῦ λοιποῦ νὰ διέλθῃ. Πᾶν ὃ τι ἐπαθε καλόν, ἀφέλιμον, πᾶν ὃ τι ἠσθάνθη γενναίον συνεκινηθέντος ἐκεῖ, μεταξὺ τῶν τεισάρων ἐκείνων ἐγκαταλειμμένων τοίχων. Ἐκεῖ ἦτο τὸ χαριέστατον δωμάτιόν της ἐν ᾧ εἶχε διέλθῃ παρὰ τῇ φίλῃ της τὴν ὑστάτην πένθιμον νόκτα... Ἐἰ τα ἔκαμαν τὰ ἐπιπλα τῆς κυρίας Ἐρμίνης, τὰ κομψὰ ἐκεῖνα καὶ ἐπιμελελημένα ἐπιπλα, ἕτινα ἡ δύσμοιρος γυνὴ τοσοῦτον ἠγάπα; Ὡς ἐπωλήθησαν, βεβαίως, ἢ μᾶλλον θὰ ἀπεκομισθῆσαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, διασκορπισθέντα τῆδε κακίῃ, τὰ βαρύτιμα ἐκεῖνα βυλενθιανὰ τρίχαπτα, τὰ μικρὰ καλύμματα τῆς κεφαλῆς, καὶ τὰ εὐμορφα τὰ μαντήλια... καὶ τὰ μυστικὰ χαρτιά, αἱ κίτρινα ἐκεῖνα ἐπιστολαὶ ἃς ἡ κυρία Ἐρμίνη ἀνεγίνωσκεν ἐκ διαλεγμάτων, ἵνα συντηρῇ ἐν τῇ προσφιλεῖ γηραϊᾷ καὶ φαντασιώδει καρδίᾳ τῆς τὴν θερμότητα τῶν συγκινήσεων τῆς νεότητός της.

Τινὲς τῶν ἀνθρώπων προβαίνοντες εἰς τὸν βίον ἀποθέτουσι μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸ φορτίον τῶν παλαιῶν αὐτῶν ὄνειροπολήσεων, προσπαθῶντες νὰ ἀποσπᾶσιν ἀπὸ τῆς ψυχῆς των τὴν ἐπιμένουσαν λυπηρὰν μνήμην τῆς ἀπατηθείσης ἀγάπης των, τῆς παραγνωρισθείσης ἀφοσίωσός των. Διημινοῦσιν ὅσον δύναται, ἵνα ἔχωσι τὸ πνεῦμα μᾶλλον καθαρὸν καὶ ἐλεύθερον, ἵνα βαδίζουσι πρὸς τὸ τέρμα μετὰ πλείονος εὐσταθείας καὶ πεποιθήσεως, ἵνα ἔχωσι πλείονα καθαρὸν νὰ ζήσωσιν ἐν τῇ παρόντι προπραγματεύοντες τὸ μέλλον. Ἄλλοι δὲ τούνεκτίον συγκρατοῦνται στερεῶς ἀπὸ τῶν ἀνεκτελέστων αὐτῶν ὀνειρῶν, ζῶσι διὰ τῶν παλαιῶν αὐτῶν ἐρώτων, παραμένονσι παρὰ τὰς παρωχημένας αὐτῶν φιλίας καὶ ἀείποτε πρὸς τὰ ὀπίσω χωροῦντες, κλείουσι τοὺς ὀφθαλμούς πρὸ τοῦ ὑφισταμένου παρόντος, ἵνα ζήσωσιν ἐν ταῖς ἀνκνήσεσι τοῦ παρελθόντος!

Τινὲς τῶν δύο τούτων εἶνε οἱ εὐδαιμονέστατοι; Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀποφανθῇ, διότι ἕκαστος γινώσκει τὰ δεινὰ του ὡς καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐξελίψεως αὐτῶν. Οἱ μὲν διὰ τῆς ἐνεργείας, οἱ δὲ διὰ τοῦ ὕπνου! — Ἄλλ' ὕπνος ἄνευ ὀνειρῶν εἶνε θάνατος πρόωρος; ὀνειρώττουσι λοιπὸν τὸ πάλαι ποτὲ ὑπάρξαν... Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἦτο ἐκ τῶν δευτέρων τούτων. Ἡ ἔλευσις τῆς Μαρκέλλας εἶχε κομίσῃ νέον τι στοιχεῖον ὑπάρξεως, ἀλλ' αὕτη ἐμμένουσα εἰς τὰ ὀνειρά της, οὐδέποτε ἔπαυσε διανοομένη πῶς νὰ ἐξασφαλίσῃ τῇ Μαρκέλλᾳ βίον εἰρηνικόν, καὶ ὅμως κατελήθη ὑπὸ τοῦ θανάτου πρὶν ἢ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιόν της.

Θὰ προετίμα βεβαίως νὰ ἐγίνωσκεν ὅτι μένουσιν εἰς χεῖρας τῆς κορασιδος πάντα τὰ πολύτιμα ἢ μὴ πράγματα, ἕτινα ὅμως αὕτη ἐθεώρει ἀνεκτίμητα, τὰ κοσμοῦντα τὰς ἀναριθμήτους αὐτῆς σκευοθήκας, τὰς ἐματιοθήκας, τὰ κυλιέδια,

τὰ βίβλια τῆς οἰκίας, ἧτις ἦτο ἤδη κενὴ καὶ κλειστὴ. Ἡ εὐλαθὴς χεὶρ τῆς μικρῆς ἠθέλην ἀπομάξῃ ἐπιμελῶς τὴν κόνιν τούτων τῶν ἀναμνήσεων. Σεβόμενῃ τὰ παιδαριώδη ἐκεῖνα καὶ ἀσήμικτα ἀθύριμα, ὡν κατόλιστος ἦτο ἡ οἰκία, θὰ ἐσέβετο ὅτι ἀγαπητὸν εἶχεν ἡ φίλη της. Πῶς ἐπέταξαν πάντα ἐκεῖνα τὰ παμπάλαια καὶ εὐθραυστα πράγματα; Τοῦτο ἠρώτα καθ' ἑαυτὴν ἡ Μαρκέλλα παρατηροῦσα τὰ κλειστὰ παρὰ θυρῶν.

— Ἐλα, παιδί μου, πᾶμε, εἶπεν ἡ κυρία Ζαλίνη ἀπτομένη ἐλαφρῶς τοῦ ὤμου της.

— Πῶς; ἠρώτησεν ἡ Μαρκέλλα.

— Εἰς τὸ νεκροταφεῖον.

Ἐπῆλθον ἡ Μαρκέλλα. Ἐν τῷ νεκροταφεῖῳ ἦτο τὸ λείψανον τῆς Ἐρμίνης; ἀλλ' ἡ μικρὰ μίλη της, δὲν το εἶδεν ἐκπεφόμενον... αὕτη θὰ ἐθεώρει πάντοτε τὸν τάφον τῆς Ἐρμίνης ὡς τι σύμβολον, ὡς μῦθον διότι ὁ ἀληθὴς τάφος τῆς Ἐρμίνης, ἐν ᾧ ἀοράτως ἔπατο ἡ ψυχὴ της, ἦς ὅμως ἡ Μαρκέλλα ἠσθάνετο κάλλιστα τὴν παρουσίαν, ὁ ἀληθὴς τάφος, λέγω, τῆς Ἐρμίνης ἦτο αὕτη ἡ κατοικία ἐν ᾗ ἡ Μαρκέλλα συνέζη μετ' αὐτῆς.

Νὰ ἀγαπᾶσαι τόσον πολὺ ἓν τιμὴν οἰκίαν, οἱ τοῖχοι αὐτῆς νὰ ἔχωσιν ἀκούσῃ τοσοῦτους καλοὺς καὶ γλυκεῖς λόγους, νὰ ἔχωσι φυλάξῃ τοσαύτη πίστιν καὶ πεποίθησιν, ἀγάπην, ἀφοσίωσιν, καὶ εἴπειτα νὰ μὴ ἀπομείνῃ τίποτε ἐκ πάντων τούτων, νὰ ἔλθωσιν ἄλλοι κακοὶ καὶ σκληροὶ ἐν οἰκίᾳ ἐν ᾗ διεβίωσαν πᾶσαι αἱ ἀρεταί, καὶ νὰ μὴ καταρῶσιν οἱ τοῖχοι ἐξ ἀγανακτήσεως κατὰ τῆς κεφαλῆς τῶν ἐνόχων... τοῦτο δὲν ἠδύνατο ἡ Μαρκέλλα νὰ νοήσῃ.

Ἐφθασαν εἰς τὸ νεκροταφεῖον πρὸ τοῦ νεοσκαφῶς τάφου.

Οἱ κληρονόμοι μετὰ σπουδῆς ἔστησαν « ὅπως ὅπως » ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Ἐρμίνης μνημεῖον, ἀγοράσαντες αὐτὸ ἕτοιμον παρὰ τοῦ ἐργογλύφου τοῦ ἔχοντος τὸ ἐργαστήριόν του ἐκεῖ που πλησίον — ἐξαιρετος εὐκαιρία! μνημεῖον παραγγελθὲν τίς οἶδεν ὑπὸ τίνος κληρονόμου ἰδόντος ματαιωθείσας τὰς περὶ κληρονομίας προσδοκίας του, καὶ πληρωθὲν τὴν πρώτην φορὰν κατὰ τὸ ἡμίσιον τῆς ἀξίας του, ἠδύνατο ἤδη νὰ παραχωρηθῇ ὑπὸ τοῦ ἐργογλύφου εὐθιγὰ. Καὶ ἐκεῖνοι τί εἶχον νὰ χάσουν; ἀντὶ διακοσίων πεντηκοντα φράγκων « ἔκαμαν τὴν δουλειάν των » καθὼς μάλιστα καὶ ἡ τιμὴ τοῦ μαρμαροῦ « εἶνε φωτιά »!

Ἡ Τριανταφυλλιά ἐβρήκει γόνουσα θερμότητα δάκρυα, ἠδὴ μόλις ἀισθανθεῖσα τὴν στέρησιν τῆς ἀγαθῆς κυρίας της. Συλλογιζομένη δὲ ὅτι πᾶν ὃ τι ὑπελείπετο ἐκ τῆς Ἐρμίνης ἔκειτο ὑπὸ τὸν σαρῶν ἐκεῖνον τῶν πετρῶν, συνεταράσαστο μέχρι τῶν μυχιαϊκῶν τῆς καρδίας της.

— Ἄν της ἐφύτευαν κἄνε μου λουλούδια, εἶ-

λεγε μετὰ λυγμῶν ἡ δύσμοιρος γηραϊὴ κόρη καταθλιμμένη.

Ἄλλ' ἡ κυρία Ζαλίνη οὐδὲν εἶπε, διανοομένη ὅτι τὰ ἄνθη μαρτυροῦσι διηκενὴ μέρμηναν καὶ ἡκαυτοῦσι νὰ ἀνακωδῶνται συνεχῶς, ἐν ᾧ μὲ ἕνα ἐκεῖ σαρῶν ἰθὺν ἀπαλλάσσεται τις ἀπαξ διὰ παντός ὀχληρῶν φροντίδων, ὡν ἡ παραμέλησις παρέχει ἀφορμὴν εἰς τοὺς διαβάτας νὰ λέγωσι διερχόμενοι πρὸ τοῦ τάφου: Τὴν καίμενην τὴν ἐλθομένησαν!

Ἐβρῶσαν λοιπὸν τὸν τάφον τῆς Ἐρμίνης αἱ ἐσεβεῖς γυναῖκες δι' ἀνθῶν, ταπεινῶν ἠρανήμων λευκῶν τοῦ Ἀπριλίου, καὶ ἐξῆλθον τοῦ νεκροταφείου περίλυποι κατευθυνόμενοι πρὸς τοὺς Παρισίους.

Μετὰ ὅστω ἡμέρας ὁ Ροβέρτος Βρεῶ κατέβη τῆς ἀμάξης πρὸ τῆς κιγκλιωτῆς θύρας τῆς κατοικίας του. Ἡ μαγεύρισα μαθούσα τηλεγραφικῶς τὴν ἔλευσιν τοῦ κυρίου της, ἔτατο πρὸ τῆς θύρας εἰς ἄκρον περιποιητικὴ ἀλλὰ καὶ περίλυπος. Ὁ νέος ἐβόηθησε τὸν πατέρα του νὰ καταβῇ, περιτετυλιγμένον διὰ σκεπασμάτων ῥιγούντα καὶ τρέμοντα, μόλις βαδίζοντα, καὶ τὸν ἐδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ προσοχῆς πολλῆς καὶ φιλοστοργίας. Ὁ ἀσθενὴς ἐκάθισεν ἐν τῷ ἐστιατορίῳ ἐπὶ τίνος ἔδρας, περιέβλεψε κύκλῳ του, ἐκίνησε περίλυπος τὴν κεφαλὴν καὶ ἔκλαυσε κρύφας τὸ πρόσωπον ἐντὸς τῶν χειρῶν του.

Ταυτοχρόνως ἦλθε καὶ ὁ Ἰούλιος λαθῶν ἔκτακτον ἄδειαν ἐξόδου. Τὰ τρία ταῦτα δυστυχῆ ὄντα συνηώθησαν ἐν μιᾷ περιπτύξει καὶ ἐπὶ πολὺν ὥραν ἔμειναν ἐνηγκαλισμένα. Ἡ κυρία Βρεῶ εἶχεν ἀποθάνῃ καὶ ἡ οἰκογένεια δὲν εἶχε πλέον ἀγγέλων φύλακα.

Ἐξαντλήσαντες τὴν πρώτην τῆς λύπης ὕμνην, ἀπέτειναν πρὸς ἀλλήλους μυρίας ἐρωτήσεις.

— Καὶ ἡ Ἐρμίνη; ἠρώτησεν ὁ κ. Βρεῶ.

— Σὺς ἄφησε χρόνους, ἀπεκρίθη ἡ μαγεύρισα, φέρουσα πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς της περίλυπος τὸ ἄκρον τῆς ποδιᾶς της.

— Ἄμ' ἡ Μαρκέλλα; ἠρώτησεν ὁ Ροβέρτος ἰγείρων ἀίφνης τὴν κεφαλὴν.

— Ἐγὰθῆκε, κύριε Ροβέρτε, κανεὶς δὲν ἔξιμι τί ἀπόγινε.

— Μὰ σὺ δὲν ἦσουν ἐδῶ; εἶπεν ὁ Ροβέρτος. Διὰ τί δὲν ἦλθες ἐδῶ;

— Ἐκείνην τὴ στιγμὴ ἦμουν βγαλμένη ὄξω; ἀπεκρίθη ἡ ἀπιστος θεράπαινα κάτω νέουσα τοὺς ὀφθαλμούς. Ποῖος ξέρει τί της ἦλθε τῆς Μαρκέλλας; ἐφυγεν ἄξαρτα χωρὶς νὰ δώσῃ εἰδήσι οἱ κανένα.

Ὁ Ροβέρτος τὴν εἶδε μετὰ δυσαρεστήσεως. Ὅσον μακρὰ καὶ ἂν εἶνε ἡ ὑπομονή, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν εἶνε ἡ ἀνοχή, ἐπίρχεται ὅμως στιγμὴ καθ' ἣν τὸ καθ' ὑπερβολὴν πλήρες ποτήριον ἐκχιλίσει.

— Θὰ τα ξεκαθαρίσωμεν αὐτὰ ἀργότερα, εἶπε. Πατέρα, ἔχετε ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἐλθτε νὰ σὺς βάλωμεν νὰ πλαγιαστέτε, θὰ καθίσωμεν καὶ ἡμεῖς ἐδῶ κοντά σας.

Ὁ κ. Βρεῶ δὲν ἀντέτεινε διότι ὅλη αὐτοῦ ἡ δύναμις, ὅλη ἡ ζωηρότης ἦδη καταβεβλημένη ὑπὸ τῆς προσβολῆσός αὐτὸν παραλυσίας, εἶχον ἤδη συνταρῆ μετὰ τῆς προσφιλοῦς γυναικός του ἐκεῖ κάτω ὑπὸ τὰς πορτοκαλέας τῆς Νικαίας. Λοιπὸν ἀπεκοιμήθη μετ' οὐ πολὺ καταβεβλημένος ὑπὸ τοῦ ταξιδίου καὶ τῆς συγκινήσεως.

— Τὶ νὰ σημαίουν ἄρα γε ὅλ' αὐτὰ; ἠρώτησεν ὁ Ἰούλιος τὸν Ροβέρτον, ὅτε κατέβησαν κακταλιπόντες τὸν πατέρα των νὰ ἀναπαυθῇ.

— Ἦποτε ἐγὼ δὲν ἐνοῶ, κἄτι μυστήριον θὰ ὑπάρχῃ εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. Τὸ καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ ὑποβάλωμεν τὴν μαγεύρισσαν εἰς τακτικὴν ἀνάκρισιν.

Τοῦτο καὶ ἐγένετο παρεῦθε; καὶ ὁ Ροβέρτος οὐ τὸ ὀξὺ πνεῦμα δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποπλανήσωσιν οἱ αἰδητοὶ ὑπεκφυγαί, ἀνεγνώρισεν ἐν βραχυτάτῳ ὅτι ἡ θεράπαινα ἦτο διαρκῶς σχεδὸν ἀποῦσα τῆς οἰκίας, ἥς ἡ φρούρησις εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς αὐτήν.

— Καὶ ἄφησε τὸν καίμενον τὸ σκύλο μου νὰ ψοφήσῃ τῆς πείνας, ἀνεφώνησεν ἀγανακτῶν ὁ Ἰούλιος, θωπεύων τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀξιολόγου ζῴου ὑπερ τὸν παρετήρει δι' ὀφθαλμῶν σχεδὸν ἀνθρωπίνων. Κύτταξέ τον ἔμεινε « πετὸ καὶ κόκαλο ». Ἐγὼ εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ Μαρκέλλα θὰ τον ἔτρεφε. Ἐ; Παλληκαρά, εἰν' ἀλήθεια; ποῦ εἶνε ἡ φίλη σου ἡ Μαρκέλλα;

Ὁ κύων εἰς ἀπάντησιν ἔσεισε τὴν οὐρὰν καὶ κητηθῆνθὲν πρὸς τὴν θύραν, προσκάλων τὸν κύριόν του νὰ τον ἀκολουθήσῃ.

— Λές νὰ τὴν εὔρη, Ροβέρτε; κ' ἔπειτα δὲν εἶνε καὶ παράξενο. Τὶ λές; δοκιμάζομεν;

— Μετὰ χαρῆς, ἀπεκρίθη ὁ Ροβέρτος, ἀλλὰ φρονιμώτερον νομίζω εἶνε νὰ καταφύγωμεν πρῶτον εἰς ἄλλα μέσα. Τὸ καίμενο τὸ κορίτσι! Ἐχάσαμεν τὴν μητέρα μας, ἡμεῖς Ἰούλιε; ἀλλ' αὕτη ἔχασε συγχρόνως καὶ τὴν μητέρα της καὶ τὸν πατέρα της καὶ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς της!

— Τίς οἶδε τί ἀπέγινε; Ζῆ ἄρα γε ἀκόμη; Ὁ κύων ἐπανελθὼν πλησίον τῶν κυρίων του, παρετήρησεν ἀμφοτέρους τοσοῦτον φαιδρῶς, τοσοῦτον ἐνθαρρυντικῶς, ὥστε οἱ νέοι ἐμειδιάσαν.

— Θὰ πολέμησῃς νὰ τὴν εὔρη, Παλληκαρά, εἰ; εἶπεν ὁ Ἰούλιος, καὶ ἂν δὲν ἔχη κανένα προστάτην, θὰ τὴν κρατήσωμεν μαζί μας ἐδῶ. Θέλεις, Ροβέρτε;

— Ἄχ! ἐστὲναξεν ὁ νέος, ἐγὼ βέβαια δὲν θὰ εἰπῶ ὄχι!

Ἀπὸ τῆς ἐπισύτης λοιπὸν ὁ μὲν Ἰούλιος ἐπα-

νήθεν εις τὸ λύκειόν του, ὁ δὲ Ροβέρτος ἐπορεύθη εἰς τοῦ γηραιοῦ ἱατροῦ, ἕνα παρ' αὐτοῦ πληροφορηθῆναι περὶ τῆς σκοτεινῆς ἐπιτορίας ταύτης.

— Ἡ Μαρκέλλα ἐχάθη, εἶπεν ὁ ἐξαίρετος ἀνὴρ, ἀλλ' ὁ πατὴρ τῆς ἀνευρέθη.

— Ὁ πατὴρ τῆς Μαρκέλλας! Καὶ ἔχει πατέρα ἡ Μαρκέλλα!

Ὁ Ροβέρτος ἀπέμεινεν ἐθαμβος, ἐκπληκτος... καὶ παρευθὺς σφοδρὰ τον κατέλαβε καθήρεια. Ἐὰν ἡ Μαρκέλλα εἶχε πατέρα τί χρεῖαν εἶχε τῆς ἀφοσιώσεώς του;

— Σὺν γὰρ σε δυσαρεστή τὸ πρᾶγμα, εἶπεν ὁ ἱατρός πρὸς τὸν Ροβέρτον, παρατηρῶν αὐτὸν ὑπὸ τῷ διοπτρᾷ του.

— Ἐγὼ; εἶπεν Ροβέρτος, τὸναντίον μάλιστα εἶμαι εὐτυχέστατος. Καὶ τί ἄνθρωπος εἶνε ὁ πατὴρ τῆς;

— Εἶνε ἕνας ἀγριάνθρωπος, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ὅτι οὐκ εἶνε καλῆς ψυχῆς. Ὀλίγον ἔλειψε γὰρ καταφάγη τοὺς κληρονόμους.

Καὶ διηγήθη ὁ ἱατρός τὴν σκηρὴν ἣτις συνέβη μετὰ τὴν κηδείαν.

— Καὶ δὲν εἶχεν ἕδικον, παρετήρησεν ὁ νέος. Ἀλλὰ ἡ Μαρκέλλα τί ἀπέγινεν;

— Ἐπρεπε γὰρ ἐπιστρέψῃ εἰς τῆς κυρᾶς Ζαλίνης, καὶ πιστεύω ὅτι εἰς τὴν οὐκ ἐπέστρεψε. Ἡ Τριανταφυλλιά δὲν εἰμπορεῖ γὰρ μὴ εὐρεθῆ. Ἠθέλησα κατ' ἀρχὰς γὰρ στείλω τὸν Μονφόρτ γὰρ ἐξετάσῃ, ἀλλὰ μ' ἐφάνη ἄνθρωπος ὅχι πολὺ συμβασιματικῆς χαρακτῆρος: πάντοτε φοβοῦμαι μήπως ὁ διαβολάνθρωπος αὐτὸς ἐκραγῆ ὡς κανένα βαρέλι πυρίτιδος.

— Ἐγὼ ἀναλαμβάνω, εἶπε ζωηρῶς ὁ Ροβέρτος. Καὶ ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν οὐκ ἐνδιαφέρωμαι ἀμέσως ὡπως ἐνδιαφέρεται ὁ πατὴρ, οὐκ εἶμαι πιστεύω ὑπομονητικώτερος... ὡς πρὸς τὴν προθυμίαν μου, εἰσεύρετε πόσῃ συμπάθειαν ἔχω πρὸς τὴν Μαρκέλλα, καὶ πόσῃ ἐπιμέλειαν κατέβαλα διὰ γὰρ ἀναπτύξω τὸ πνεῦμα αὐτὸ τὸ ἐξαίρετον.

— Τὸ εἰξούρω, ὑπέλαθεν ὁ ἱατρός, καὶ διὰ τοῦτο δὲν διατάζω γὰρ σ' ἀναθέσω τὴν ὑπόθεσιν. Μόνον, φίλε μου, τὸν νοῦν σου, ὅταν εἰμπορεῖς φρόνιμα, μὴ βιασθῆς.

Ὁ Ροβέρτος εἶχε μεγίστην ἐπιθυμίαν γὰρ εἶπαι πρὸς τὸν ἐξαίρετον Ἀσκληπιάδην, ὅτι ἱκανὸν ἦδη χρόνον ἀπόλεσεν, ἀλλ' ἐσιώπησε φοβηθεὶς μή τον λυπήσῃ καὶ ἀπῆλθε λαβὼν τὴν διεύθυνσιν τῆς κυρᾶς Ζαλίνης.

ΔΔ'

Τὴν ἐπιούσαν ἡ Μαρκέλλα κατέβη περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν γὰρ ἀγοράσῃ γάλα διὰ τὸ πρόγευμα. Βαρυνὸς ἦλθε φαιδρὸς ἀπίστελλον ἀκτῖνας πλαγίως ἐπὶ τῶν νεαρῶν φυλλαρίων τῶν δένδρων τῆς πλατείας Μονβολίων. Οἱ θάμνοι εἶχον ἦδη ἱκανῶς ἀυξήσῃ ἀφ' ἧς ἐποχῆς συνέπαιζεν ἐκεῖ

μετὰ τῆς Λουίζης Φαβροῦ. Ἡ κηκλιδωτὴ θύρα τοῦ κήπου ἦτο ἀνοιχτή, ὁ δὲ φύλαξ, — οὐχὶ ὁ αὐτὸς πλέον, — περιεπάτει ὑπὸ τὰς δειροστομαχίας μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς ἐπιθεωρῶν τὰς συστάδας καὶ τὰς δειροστομαχίας, ἀκολουθούμενος ἀπὸ δύο ἢ τριῶν παρωτῶν ἔργον ἔχόντων τὴν καθαριότητα τοῦ κήπου. Ἰδοῦσα τὴν θύραν ἀνοιχτὴν ἡ Μαρκέλλα κατελήφθη ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας γὰρ εἰσελθῆ εἰς τὸ κηπάριον.

Ἄλλοτε ποτε τακτικῶς ἐφοίτα καθ' ἑκάστην, προσελκουμένη ὑπὸ τῆς μυστηριώδους ἐκείνης αἰσθήσεως τῆς τοσοῦτον ἰσχυρᾶς ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν παιδιῶν, καὶ ἐνόμιζε καθῆκον αὐτῆς γὰρ παρῆρται καθ' ἑκάστην καὶ γὰρ Θεορῆ τὸ θρανίον ἐφ' οὗ ἐξέκνευσεν ἡ μήτηρ τῆς. Καὶ ἴσως μὲν δὲν ἦτο τὸ αὐτὸ θρανίον, ἀλλ' ἦτο ὅμως ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ἐστηρικτὴν ἔχον τὰ νοῦτά του ἐπὶ τῆς αὐτῆς συστάδος καὶ σιαζόμενον ὑπὸ τῶν αὐτῶν πασαλεῶν. Ὅτε ὑποκλέπτουσα μίαν στιγμὴν ἐκ τῆς παραγγελίας ἢ ἀπεστέλλετο γὰρ ἐκτελέσῃ, εὔρισκε τὸν καιρὸν γὰρ ἐρχεται, ἔστω καὶ μόνον εἰς τὴν γωνίαν τῆς δειροστομαχίας, γὰρ ἴσως ἐν βλέμματι πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐθα συνετελεσθῆ τὸ δράμα τῆς ὑπάρξεώς τῆς, ἢ ἢ ἔρριψεν αὐτὴ ὀρφανὴν εἰς τοὺς πέντε δρόμους.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας δὲ καθ' ἣν ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς ἐπαρχίας μετὰ τῆς κυρᾶς Ζαλίνης εἶχεν ἀμελήσῃ γὰρ ἐπαναλάβῃ τὴν εὐσεβῆ αὐτῆς πορείαν. Ἀλλὰ τὴν πρῶταν ταύτην διερχομένη πρὸ τῆς κηκλιδωτῆς θύρας, διανοήθη ὅτι ἦτο ἔνοχος πολὺ, καὶ ὅτι ἕνεκα τῆς λύπης ἐπὶ τῇ στέρῃ τῆς μακαριτίδος Ἐρμίνης δὲν ἔπρεπε γὰρ λησμονήσῃ τὴν ἀληθινὴν μητέρα τῆς. Ἰάφον δὲν εἶχεν ἡ μήτηρ τῆς ὅν γὰρ δύναται γὰρ ἐπισκέπτεται ἢ κορασί; εἰσῆλθε λοιπὸν εἰς τὸν κήπον κρατοῦσα τὸ δοχεῖον τοῦ γάλακτος καὶ ἐστάθη πρὸ τοῦ μοιραίου θρανίου.

(Ὁ δὲ ποτ' ἐτόλμησε γὰρ καθεστῆ ἐπὶ τοῦ θρανίου τοῦτου νομίζουσα ὅτι ἤθελε τὸ βεβηλώσῃ. Πλειστάκις εἶδεν ἐπ' αὐτοῦ γυναῖκας βραπτύσας ἢ πλεκούσας, παιδιὰ παίζοντα ἐν τῇ ἄμφοι ἄλλ' εἰς αὐτὰς τὸ θρανίον ἦτο ὅμοιον πρὸς πάντα τὰ λοιπὰ ἐν τῷ κήπῳ θρανία, καὶ δὲν ἦσαν ἕνοχα. Καὶ ὅτε ἀπῆρχοντο ἐκ τοῦ κήπου καὶ εἶχε καιρὸν, ἀπεσπύγγιζε τὴν ἄμφοι διὰ τοῦ ἄκρου τῆς ποδιᾶς τῆς, ἐξήλειπε τὰς κηλῖδας καὶ ἀπῆρχετο ἔπειτα, κατεχομένη ὑπὸ ἀγάπης ἄμα καὶ σεβασμοῦ ὅσοις αἰσθάνεται τις εἰσερχόμενος εἰς τὰς μεγάλας καὶ ὑψηλὰς ἐκκλησίας.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὰ πάντα ἐν τῷ κήπῳ ἦσαν καθαρὰ καὶ ἄερα, ὡς ἐάν τὸ κηπάριον πρῶτην ἦδη φοράν ἦναιζε τὰς θύρας τὴν πρῶταν ἐκείνην. Ἐν θρανία νεοβαρῆ, χάριν τοῦ ἀρχαίου Ἀπριλίου, ἔλαμπον ὡς πλάκας μεταλλίου ἐστὶν βωμίνας. Ἐν φύλλα τῆς τετραγωνίας καὶ τοῦ λιγυτικῆς ἐστὶν ὑπὸ τὴν πρῶτην ὀμφαλῆν

καὶ εἰς σταγόνες λεπτὰς συμπεπυκνωμένην κατὰ τὰ ἄκρα τῶν κλώνων. Ἡ ἄμφοι νεοβαρῆ στρωθεῖσα ἔτραξεν ὑπὸ τοὺς πόδας καὶ κατήφρανε τοὺς ὀφθαλμούς διὰ τοῦ λαμπροῦ καὶ χρυαίνοντος αὐτῆς χρώματος. Καταληφθεῖσα ἡ Μαρκέλλα ἀκούσως ὑπὸ τῆς συναισθήσεως ταύτης τοῦ ἔαρος τῆς τοσοῦτον ἰσχυρᾶς, ὡς οὐδεὶς, μὴδ' αὐτῶν τῶν δυσκόλων ἀνθρώπων ἐξαιρουμένων, δύναται γὰρ μείνῃ ἀδιάφορος, εἰσῆλθε κατεχομένη ὑπὸ ἀλλοκάτου αἰσθήματος προσδοκίας καὶ συγγιγῆσεως.

Τὸ θρανίον ἐκεῖνο τὸ ἀπὸ τοσοῦτων ἐτῶν ἄλλαν, ἐμελλεν ἄρα γὰρ ποτε γὰρ λαλήσῃ; ἐμελλέ ποτε καταληφθεῖσα ὑπὸ εὐεργετικῆς τιος παραισθήσεως γὰρ ἐπανιδρῆ τὸ σκιερὸ χρώματος φέσμα διὰ ἐφόρον ἢ μήτηρ τῆς, τὸ ἐπανωφόριον, οὐ τὸ χρώμα τῶν πτυχῶν ἦτο τετριμμένον καὶ ἐσβεσμένον, τὸ ταπεινὸν ἀχύρινον αὐτῆς κάλυμμα, ἐνδυμασίαν πενιχράν, ἢ τὰ καθ' ἑκάστη ἦσαν ἀνεξίτηλα ἐγκεκαραγμένα ἐν τῇ παιδικῇ μνήμῃ τῆς; Ἐν ᾧ δὲ ἐβλάδιζεν ἐπὶ ἀτραπῷ ἐλικουιδούς, ἐπίτηδες οὕτω κατεσκευασμένης, ἕνα δύναται τις ἐν μικρῷ διαστήματι γὰρ βραδίῃ ὅσον οἶόν τε πλείονα βήματα, ἐνόμιζεν ἢ νεῆνις ὅτι κατὰ τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ ἐμελλε γὰρ ἴδῃ τὴν προσφιλεῖ μορφήν, ἢν διίσωζεν ἐν τῷ πνεύματι τῆς διὰ ταραστίας προσπαθείας τῆς τε μνήμης καὶ τῆς θελήσεως αὐτῆς.

Ἐλθοῦσα εἰς τὴν λίαν γνωστὴν γωνίαν, ἤγειρε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐστάθη ἀμνησκούσα κατὰ τὴν πρῶτην ἐκείνην ὥραν ἐπὶ τοῦ θρανίου τῆς ἐκείνητο ἀνθρωπίνος τις. Παρατηρήσασα μετὰ τῆς προσοχῆς αὐτὸν, ἀνεγνώρισε ὅτι ὁ ἐν τῇ θέσει ἐκεῖνη ἀναπαυόμενος περιλυσος καὶ καταπεποννημένος ἀνὴρ, ἦτο αὐτὸς ἐκεῖνος ὃν εἶδεν ἐπῆρξεν τινὰ ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Ὀμοιοῦς. Ἀκούσας ὁ Μονφόρτ τὸ ἐπὶ τῶν χαλκίων βῆμα τῆς Μαρκέλλας, ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ἀνεγνώρισε καὶ αὐτὸς.

Ἡ παράδοξος αὐτῶν συνάντησις παρὰ τὴν δεξαμενὴν δὲν ἦτο ἐκ τῶν εὐκόλως λησμονουμένων. Ὁ Σίμων, ἀπὸ τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ εἰς Παρισίους οὐδεμίαν ἡμέραν παρέλιπε χωρὶς γὰρ ἔλθῃ εἰς τὸν κήπον ἐν ᾧ ἀπέθανεν ἡ γυνὴ του, ἤρχετο δὲ ἐλκόμενος τρόπον τινὰ ὑπὸ μαγγανίας τινός. Ἦρχετο, ὡς καὶ ἡ Μαρκέλλα, ὡς οὐκ ἤρχετο εἰς τὸν τάφον τῆς Μαρίας, ἐν ᾧ ἡ Μαρία εἶχεν ἴδιον τάφον. Καὶ δὲν ἐγίνωσκε μὲν ἀκριβῶς τὸν τόπον ἐνθα ἐκείνη ἀπέθανεν, ἀλλὰ προσεπάθει γὰρ τὸν μαντεύσῃ καὶ γὰρ ἀναπαραστήσῃ κατὰ δεικνύον τὴν ἀπόστομον καὶ τραγικὴν λύσιν τῆς ἀτυχῆς ἐκείνης ὑπάρξεως.

Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὁ Σίμων καὶ ἡ Μαρκέλλα ἠτένισαν πρὸς ἀλλήλους. Ἡ κόρη δὲν εἶχε μάλῃ ἀκόμη γὰρ ταπεινώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς ἕνευ τινός λόγου ἀνεγνώσκει λοιπὸν ἐν τῷ βλέμματι τοῦ ἀνδρὸς ἐκεῖνου μυρίας ὄσας ἐρωτήσεις συγκεχυμένας,

μυρίας ὄσας ἀμφιβολίας. Ἠσθάνετο ὅτι αὐτὴ διέφερον ἐκεῖνον καὶ ἐκεῖνος διέφερον αὐτὴν. Δὲν ἦτο παράξενον ὅτι οὐδόλιος πρότερον ποτε ἰδόντες ἀλλήλους, δις ἦδη ἐν ἡμέραις δεκαπέντε εὐρίσκοντο ἀπέναντι ἀλλήλων καὶ ἐν περιστάσεσιν οὐχὶ καιναῖς;

Ἐν τούτοις αὐτὴ δὲν ἤθελε γὰρ βλέπῃ τινὰ καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρανίου τῆς κατὰ τὴν ὥραν ταύτην καθ' ἣν συνήθως ἦτο ἐρημον, νομίζουσα ὅτι οὐκ ἐβίβηλοῦτο ἢ ἐνδόμυχος προσευχὴ τῆς παρόντος ξένου. Ἐκαμψε λοιπὸν τὴν γωνίαν καὶ ἠθέλησε γὰρ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν τῆς ἀλλὰ πρὶν ὅμως ἐξαφανισθῆ ἀπέβλεψεν ὅπισθεν τῆς ἀπᾶς ἔτι... Παρευθὺς δὲ ὁ Σίμων ἠγέρθη ἀπὸ τοῦ θρανίου βιαίως, ἐκπληκτος καὶ ἐκστατικός:

— Μαρία! ἀνεφώνησε γεγωνυῖα τῇ φωνῇ.

Ἡ Μαρκέλλα ἐστάθη ἐκστατικὴ καὶ αὐτὴ καὶ τὸν παρετήρησε διατάζουσα. Παράφρων ἦτο ἄρα γὰρ ὁ δῦσμοιρος ἐκεῖνος, ὁ τοσοῦτον περιλυσος; ὄφειλεν ἄρα γὰρ γὰρ τὴν ἀποκριθῆ εὐαρεστῶσα τὴν παραφροσύνην του, ἢ μᾶλλον γὰρ ἀναχωρήσῃ ὡς ὑπερόρουεν αὐτὴ ἢ τε φρόνησις καὶ ἢ εὐπρέπεια; Ἡ Μαρκέλλα ἐδίσταζεν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἦτο ἦδη πλῆσιον τῆς.

— Κάθεσαι ἐς αὐτὸ ἐδῶ τὸ τρίμα; ἠρώτησε βλέπων αὐτὴν ἀσαφδαιμικῶς.

Ἡ Μαρκέλλα κατένευσε.

— Νὰ σου πῶ, δὲν ἀκούσας καμμιὰ φορά γὰρ γίνῃ λόγος γὰρ ἕνα κοριτσάκι χαμένο, ποῦ ἢ μητέρα του ἐπέθανε μέσα ἐς αὐτὸν ἐδῶ τὸν κήπον;

— Ἐπάνω ἐς αὐτὸ τὸ θρανίον, εἶπεν ἡ κορασίς δεικνύουσα τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον τόπον.

— Αὐτοῦ δὲ! εἶπεν ὁ Σίμων στρεφόμενος... Παρατήρησε τὸ θρανίον, ἔπειτα τὴν νεανίδα καὶ ἐξηκούσῃσε δειλῶς πῶς...

— Τὸ ἔλεγαν Μαρκέλλα... Τὸ γνωρίζεις;

Ἡ Μαρκέλλα ὑπεχώρησεν αὐτομάτως μέχρι τῆς κηκλιδωτῆς θύρας καὶ ἔρριψεν ἐν βλέμματι πρὸς τὰ ἔξω, διὰ τὴν ἐφοβήτο οὐδὲ αὐτὴ γινώσκουσα τί ἐφοβήτο. Ἰδοῦσα λοιπὸν τὸν φύλακα ἰστάμενον ἐκεῖ που καὶ χρεῖας τυχούσης, δυναμένου γὰρ ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τῆς, ἰδοῦσα τὴν ὁδὸν Λαφαγέτου μεστὴν ἀνθρώπων, ὡς συνήθως, καὶ ἠορυβώδη ἕνεκα τῶν διερχομένων ἀμαζῶν, ἀνεθάρρησε καὶ εἶπε διὰ τῆς γλυκείας φωνῆς τῆς:

— Μαρκέλλα Μονφόρτ, ἐγὼ εἶμαι!

Ὁ Σίμων παρατηρῆσῃ αὐτὴν, ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας του, θέλει γὰρ λαλήσῃ, ἀλλὰ πίπτει ἄδρανῆς ἐπὶ τοῦ θρανίου, χεῖρον πύρινα δάκρυα καὶ ψελλιζὼν λόγους, ὡς ἢ νεῆνις οὔτε γὰρ ἀκούσῃ ἢ δύνατο οὔτε γὰρ νοήσῃ. Καταληφθεῖσα δὲ ὑπὸ τρόμου ἐξῆλθε τοῦ κήπου διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον. Ἀλλ' ἐκεῖνος ὄρμησε κατόπιν τῆς.

Ἦνεκα τοῦ αἰφνιδίου τοῦτου φόβου τῆς, ἐλησμώνησε τὸ γάλα ἔπερ εἶχεν ἐξέλθῃ γὰρ ἀγοράσῃ, καὶ περὶ οὐδενός ἄλλου πλέον ἐφρόντισεν ἢ πῶς

νά επανέλθω στον τάχιστα εις την οικίαν. Ἐν ἴδῃ δὲ εἰσῆρχετο βιαίως, προσέκρουσε πρὸς νεανίαν τινὰ ὑψηλόν, ὅστις τὴν ἐκράτησε διὰ τῆς χειρὸς του, διότι μικροῦ δεῖν βλασησάσα κατέπεσε.

— Μαρκέλλιτσα μου! ἀνεφώνησεν ὁ Ροβέρτος Βρεῦ ἀναγνωρίζας αὐτήν, τέλος πάντων σ' εὐ-
ρήκαμεν! Τί βία εἶν' αὐτή;

— Ἐλα, ἔλα, γλήγορα, εἶπεν ἡ Μαρκέλλα, μὲ κωνηγῆ ἕνας ἄνθρωπος καὶ δὲν τον γνωρίζω ποῖός εἶνε.

Καὶ παύσασα τὸν Ροβέρτον πρὸς τὴν κλιμα-
κα, καὶ σπεύδοντες ἀνέβησαν τοὺς τέσσαρας ὄρ-
φους τῆς κυρῆς Ζαλίνας· ἔτε δὲ ἦλθον πρὸ τῆς
θύρας, περιστρέψεν ἡ Μαρκέλλα τὸ κλειδίον καὶ
εἰσῆλθον κατεσκευασμένως. Ἀλλὰ πρὶν ἢ λάθωσι
καιρὸν νὰ ἀρθρώσωσι μίαν κἀν λέξιν, ἐκρούσθη ἡ
θύρα ἔξωθεν βιαίως.

— Μὴν ἀνοιξῆς, εἶπεν ἡ Μαρκέλλα πρὸς τὸν
Ροβέρτον.

— Ἀφῆσε καὶ εἰξέυρω ἐγὼ πῶς νὰ μιλήσω,
εἶπεν ὁ Ροβέρτος μετ' ἀσφαλείας, καὶ ἀνοίγει
τὴν θύραν.

Ὁ Σίμων ἴστατο ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας πε-
πλανημένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, τὰς χεῖρας
τρεμούσας, καταβάλλων μεγίστην δύναμιν ἵνα
συγκρατήσῃ ἑαυτὸν, ἀλλὰ μάτην.

— Ἡ Μαρκέλλα Μονφόρτ ποῦ εἶνε τὴν; ἠρώ-
τησεν ἀπειλητικῶς.

— Ἐδῶ εἶνε, ἀπεκρίθη ὁ Ροβέρτος· τί τὴν
θέλετε;

— Εἶνε κόρη μου, εἶπεν ὁ δῦσμοιρος πατήρ.

Αἱ ἐκατέρωθεν ἐπεξηγήσεις ἐγένοντο μακραὶ,
διότι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οὐδὲν πρᾶγμα εἶνε
βραχὺ καὶ σύντομον, ἐξαιρουμένων μόνων τῶν αἰ-
φνιδίων θανάτων. Ἀλλὰ πρὶν ἢ εἰς ἐπεξηγή-
σεις λήξωσι, ἡ Μαρκέλλα εἶχεν ἤδη εἰσδύσει
ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα τοῦ πατρὸς τῆς στη-
ρίζουσα τὴν κεφαλὴν τῆς ἐπὶ τοῦ ὄμου του, καὶ
ἐρωτῶσα ἑαυτήν, πῶς συνέβη καὶ δὲν ἀντήλλα-
ξαν κατὰ τὴν ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Ὀμονοίας συν-
άντησιν των, ἕνα κἀν λόγον, ὅστις ὅλ' ἀπεκάλ-
υπτεν εἰς αὐτοὺς παραυθὺς τὴν ἀλήθειαν.

— Καὶ δὲν εἰξέυρετε, ἔλεγεν ἡ Μαρκέλλα
πρὸς τὸν πατέρα τῆς, δὲν εἰξέυρετε, πατέρα, πῶ-
σον σας ἐλυπήθηκα ἐκείνην τὴν ἡμέραν! Ἔτσι
μου ἦλθε νὰ σας ἐρωτήσω τί εἶχατε! καὶ ἐπει-
τα πάλιν ἐκράτηθηκα.

Ἐν τῷ μεταξύ δὲ τούτῳ ὁ Ροβέρτος ἄμ' ἀ-
κούσας τοὺς πρώτους μεταξὺ πατρός καὶ κόρης
λόγους, ὑπεξέφυγεν ἵνα ἀναγγεῖται, ὡς ἔλεγεν ἐπει-
τα, τὴν καλὴν εἰδήσιν εἰς τὸν ἰατρόν. Ἀληθῶς
ὁμοίως ἔφυγε, διότι ἠσθάνετο πολλὴν λύπην, καὶ
δὲν ἠδύνατο οὔτε νὰ νοήσῃ διακί ἦτο περιλυ-
πος, οὔτε νὰ το ἀποδείξῃ ἐνώπιον τῶν δύο εὐδαι-
μονεστάτων ὄντων.

Καὶ δὲν εἶνε τερατώδης ὡς πρὸς αὐτὸν, τὸ νὰ

αἰσθάνηται τοσαύτην λύπην, καὶ ἦν ἀκριβῶς
στιγμὴν ἢ μικρὰ του φίλη ἐπανέυρισε τὴν καθ'
αὐτὸ οἰκογενεῖάν τῆς; Καὶ τί ἄλλο ἦλθεν αὐτὸς
σήμερον νὰ πράξῃ, εἰμὴ νὰ ἀναζητήσῃ τὴν Μαρ-
κέλλαν ἵνα τὴν ἀποδώσῃ πρὸς τὸν πατέρα τῆς;
Τί ἄλλο λοιπὸν περισσότερο ἠθέλε; Πόσον ἄλ-
λόκοτος καὶ ἀσταθῆς ἡ καρδία, ἣτις ἔπασχε το-
σοῦτον δεινῶς βλέπουσα πραγματοποιημένην τὴν
ἐπιθυμίαν τῆς;

Μάτην ὁ Ροβέρτος προσεπάθει νὰ καταπραῖ-
νῇ τὴν τετραγμμένην καρδίαν, μάτην! ἡ καρδία
τοῦ αὐτὸν ἐπαίρονεν ἀπὸ λόγια! » ἐπανῆλθε λοι-
πὸν εἰς τοῦ ἰατροῦ, ὃν ὁμοίως δὲν εὗρεν οἶκον, καὶ
ἀφῆκε σημειώσιν περὶ τῆς αἰτίας ἐκβάσεως τῶν
ἐρευνῶν του καὶ ἐπανῆλθεν οἴκαδε περιλυπος καὶ
σύννοος ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε.

— Πόσον εὐχαριστήθην, εἶπε πρὸς τὸν Ρο-
βέρτον ὁ Ἰούλιος ἄμ' αὐτὸν παρ' αὐτοῦ ὅτι ἡ
Μαρκέλλα ἀνεῦρε τὸν πατέρα τῆς, τὸ καλῆμένο τὸ
κορίτσι ἦτο πραγματικῶς ἀξιολύπητον...

— Καὶ τάχα δὲν ἔξωσε καλὰ μαζὶ μας;
ὕπελξεν ὁ Ροβέρτος ὀλίγον τι δυσηρεστημένος.
Διακί τάχα ὅλ' ἦτο ἀξιολύπητος ἀφ' οὗ ἡμῶς
εἴμεθα ἐδῶ; Βέβαια ὁ πατέρας δὲν ὅλ' ἦτο ἐναι-
τίος ἄν τὴν ἔβλεπεν εἰς τὸ σπίτι μας! Ἡ Τριαν-
ταφυλλιά ἐδῶ ὅλ' ἐπεριούσε τὴν ζωὴν τῆς καὶ
ὁ πατέρας ὅλ' εἶχε τὴν καλλιτέραν περιποίησιν
καὶ ἀπὸ τίς δύο...

Ὁ Ἰούλιος ἀπέβλεψε πονηρῶς πῶς πρὸς τὸν
πατέρα του. Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν νεανικῶν
παιγνιδίων των, ὅτε ἐπεκράτει ἡ χαρὰ ἐν τῇ δι-
νοπαθούτῃ σήμερον ταύτῃ οἰκογενεῖᾳ, ὁ Ἰούλιος
ἀπεκάλει τὸν ἀδελφόν του «νοικοκυραδίτσα»
ἕνεκα τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ δεξιοτήτος περὶ τὰ
οἰκιακά. Καὶ ἦδη δὲ ἀσμένως ὅλ' ἐπανελάμ-
βανε τὴν ἀστείότητα ταύτην, ἀλλὰ πολὺ φρο-
νίμως ἐκρινεν ὅτι προτιμότερον ἦτο νὰ παιπήσῃ
ἀνέβαλε λοιπὸν τὰς σκέψεις του εἰς ἄλλην εὐ-
καιρίαν εὐδαιμονιέστεραν.

Τὴν ἐπισύσαν ἡ Μαρκέλλα καὶ ὁ πατήρ τῆς
ἦλθον εἰς τοῦ ἰατροῦ. Ὁ Σίμων δὲν ἦτο πλέον
ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος τῆς προτεραιίας. Τὸ ἦθος τῆς ἀ-
βεβαιότητος καὶ τῆς ὀργῆς τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου
ἀποτετυπωμένον, εἶχε διαδεχθῆ βασιεῖα ἠρεμίας,
ποιὰ τις ἐσωτερικῆ ἀκτινοβολήσεως, ποιούσα ἐπαι-
σθητὴν καὶ ἰκανῶς παράδοξον ἐντίθεσιν πρὸς τὸ
ἔξωτερικόν του.

Καὶ ναὶ μὲν δύναται τις νὰ μεταβάλλῃ χαρ-
κτῆρα ἐν ἀκαρεῖ, βοηθούμενος ὑπὸ αἰσίων περι-
στάσεων. ἄλλ' οὐδεὶς ὁμοίως δύναται νὰ μεταρ-
ρυθμίσῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὴν φυσί-
γνωμίαν τῶν ἐνδυμάτων του, τὴν κίνησιν τῶν
χειρῶν του, τὸν τρόπον τοῦ φρεῖν τὸν πῖλον.
Οἱ ὀφθαλμοὶ ἀκτινοβολοῦσι, τὸ στόμα μειδιᾷ,
ἄλλ' ἐν ὅμοις ὁ κτήτωρ τῶν ὀφθαλμῶν τούτων
καὶ τοῦ στόματος ἦτο ἐπὶ πολὺν χρόνον κατα-

πρὸς καὶ περιλυπος, αὐτὰ ταῦτα τῆ ἐνδύματα
διαμαρτύρονται, ὁ πῖλος σκυθρωπάζει, αἱ χεῖρες
ἐρρυθμίζονται βιαίως, αἰτίνας ἀποτρέπουσι καὶ
ἀποδιώκουσι τοὺς ὑπὸ τῆς γλυκύτητος τῶν ὀ-
φθαλμῶν καὶ τοῦ μειδιήματος προσελκυσμένους.

Ὁ Σίμων προσεπάθει πάθῃ δυνάμει νὰ φανῇ
ἀμαγάνητος καὶ ὕπως δῆποτε τὸ κατώφλιον
ἄλλὰ τὸ ὄλον του ἐφάνετο προδήλως ἀντιτεῖνον
πρὸς τὴν προσπάθειαν ταύτην. Ὅθεν μετὰ τῶν
πρώτους λόγους ὁ ἰατρός ἀπετάθη πρὸς τὴν
Μαρκέλλαν, ἣτις ἀείποτε εὐηρεστῆτο συνδικαλε-
γμένη μετ' αὐτοῦ. Ἐξεπλάγη δὲ ἰδὼν μεγά-
λην μεταβολὴν ἐν τῇ νεανίᾳ, μεταβολὴν, ἣν
οὐδέποτε εἶχε ποτε προῖδη καὶ ἣτις οὐδὲν ἄλλο
ἦτο ἢ τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα τῶν δοκιμασιῶν
ἃς εἶχεν ἤδη ὑποστῆ. Ἐλάλει δῆλον ὅτι συντο-
μότερον, ἐστάθμιζε μᾶλλον τοὺς λόγους πρὶν
προφῆρῃ αὐτοῦ, καὶ εἶχεν ἐν τῷ ὄλω αὐτῆς
ἦθος τι ἀπότομον καὶ συγκεκριμένον πῶς μετὰ
παιρίας.

— Τώρα εἶσαι εὐτυχής, εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁ
ἰατρός. Μετὰ τόσα βάσανα σοῦ ἔπρεπεν ἡ παρού-
σα εὐτυχία. Εἶσαι καλὸ κορίτσι, τέκνον μου, καὶ
μετὰ χαρᾶς τὸ ἀνομολογῶ καὶ ἐνώπιον τοῦ
πατρὸς σου. Κατὰ τὸ μικρὸν διάστημα τῆς ἀσθε-
νείας τῆς μακαρίτιδος κυρίας Ἐρμίνης ἡ κόρη
σας, κύριε, ἀπέδειξεν ὀξύνοιαν καὶ γενναϊότητα
ποῦ ἀνωτέραν τῆς ἡλικίας τῆς.

Ὁ Σίμων ἀκούσας ταῦτα, ἀπέβλεψε μετ'
ἠμερικίας καὶ υπερηφάνως πρὸς τὴν δικαίως
ἰπαινουμένην κόρην του. Ἐυφραίνεται ἠκούων ἐπαι-
νούμενον τὸ τέκνον του καὶ τοι, ἀληθῶς εἶπειν,
οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον συνέτεινεν αὐτὸς εἰς τὴν κα-
λὴν ἀγωγὴν τῆς.

— Καὶ ἀνὰ ἔχωμε καλὸ βῶτημα, τί μελε-
τᾷτε τώρα νὰ κάμετε; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός.

— Νὰ νοικιάσωμεν ἕνα σπίτικι, ἀπεκρίθη ἡ
νεῆς παρατηροῦσα τὸν πατέρα τῆς, καὶ νὰ ζή-
σωμεν ἀσὲ θέλει ὁ Θεός. » Ἐγὼ ὅλ' εἶμαι ἡ
μαρούλα νοικοκυραδίτσα... Τί εὐτυχισμένα ποῦ
ἔξωμε μαζὶ οἱ δύο μας.

Τὸ μᾶς ἐκεῖνο ἀνεκλάλητον χαρὸν ἐνεποιεῖ
εἰς τὴν Μαρκέλλαν, ἣτις καὶ το ἐπανελάμβανε
κατὰ πᾶσαν στιγμὴν. Αἰσθανθεῖσα ἐπὶ τοσαῦτα
ἔτη τὴν ἐρημίαν ἐπιβαρύνουσαν τὴν ζωὴν τῆς,
μυριάκις διανοηθεῖσα ὅτι οὐδέποτε ἐμελλε νὰ ἀξι-
ωθῆ νὰ εἴπῃ καὶ αὐτὴ ἄτὸ σπίτι μου», κατα-
φραίνεται νῦν, διότι ἠδύνατο τοῦ λοιποῦ νὰ λέγῃ
αὐτὸ σπίτι μας».

Ὁ ἰατρός μειδιάσας ἔσεισε τὴν κεφαλὴν, διότι
εἶχεν ἰδῆ ἱκανὸν ἀριθμὸν ἀνθρώπων οἷος ἦτο ὁ
Μονφόρτ ὥστε ἦτο βεβαιότατος ὅτι ὁ χαρακτήρ
του οὔτε συμβιβαστικὸς ἦτο οὔτε τακτικὸς, καὶ
διανοήθη ὅτι ἡ Μαρκέλλα, παρὰ τὴν φαινομένην
εὐδαιμονίαν, αἶχε πολλὰ ἀκόμη νὰ τραβήξῃ».

— Ἐπήγατε εἰς τοὺς Βρεῦ; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός.

— Ἀκόμη, ἀπεκρίθη ἡ Μαρκέλλα. Ἀλλὰ
τώρα σὲ λιγάνι ὅλ' πᾶμε, ἔ πατέρα;

Ἐλεγε «πατέρα» καὶ ἡ λέξις αὕτη ἦγει
μεταξὺ τῶν λευκῶν ὀδόντων τῆς ὡς ἡ μελωδι-
κοτάτη μουσική.

— Βέβαια, εἶπεν ὁ Μονφόρτ, περιττοῦρον τὸν
πῖλον του μεταξὺ τῶν δακτύλων ὡς ἄνθρωπος
βιζζόμενος.

Ἀληθῶς εἶπειν αἱ ἐπισκέψεις αὐταὶ σφόδρα
τὸν ἠνώχλου, καὶ ἀσμένως ὅλ' ἔβλεπεν αὐτὸν
ἀπαιλλασσόμενον τοῦ βάρους τούτου. Ὁ ἰατρός
νοήσας τούτο ἀπέδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐλευθερίαν
μετὰ τινῶν εὐμενῶν φράσεων. Ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ δὲ
τῆς θύρας ὁ Μονφόρτ ἐστράφη καὶ σφίγγας
δυνατὰ—μικροῦ δεῖν τὴν συνέτριψε— τὴν χεῖρα
τοῦ γηραιοῦ ἰατροῦ, εἶπε πρὸς αὐτὸν μετ' ἠθους
ἀγριαίου.

— Εἶσθε ἐξαιρετὸς ἄνθρωπος!

Ἡ δὲ Μαρκέλλα ἀπέβλεψε πρὸς τὸν γηραιὸν
φίλον τῆς, ὅστις ἀπέδειξε τὴν φράσιν τοῦ πατρὸς
καὶ τὸ βλέμμα τῆς κόρης καὶ διετήρησεν ἀμφο-
τέρω ἐν τῇ καρδίᾳ του ὡς δικτηραὶ τίς ὅτι ἔχει
πολυτιμώτατον.

Ὅτε δὲ ἦσαν ἤδη ἐν τῇ ὁδοῦ, ἡ κόρη εἶπε
πρὸς τὸν πατέρα τῆς:

— Πᾶμε εἰς τοὺς Βρεῦ;

Ἐκεῖνος δ' ἔνευσε καταφατικῶς καὶ τὴν ἠκο-
λούθησεν εὐπειθῶς. Ὁ ἀνὴρ οὗτος συνηθισμέ-
νος εἰς τὸν ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον βίον ἀν-
θρώπου, ὅστις ζήσας ἀείποτε μόνος, περὶ οὐδενός
μεριμνῆ, ἠσθάνετο ἄρπτον ἠδονὴν ἀφίπων νὰ
τον ὀδηγῆ τὸ τέκνον του. Μετ' οὐ πολὺ ἦλθον
πρὸ τῆς οικίας τοῦ κ. Βρεῦ καὶ ἡ Μαρκέλλα
ἐσήμανε τὸν κώδινα τῆς θύρας, καταστῆλουσα
στεναγμὸν διότι ἡ παρακειμένη οἰκία τῆς μακα-
ρίτιδος Ἐρμίνης, κατακλειστος μετὰ τῶν δει-
δροστοικιῶν τῆς ἐφ' ὧν ἐφίετο ἦδη χλοή, ἐφαί-
νετο εἰς αὐτὴν παράδεισος κλειστός διὰ παντός.

Ἡ μαγειρίσσα ἐλούσα ἀνέφρε τὴν θύραν, ἰ-
δοῦσα δὲ τὴν Μαρκέλλαν εἰδίστασε καὶ αὐτὴ ὁ
ποῖόν τι πρόσωπον ὤφειλε νὰ δείξῃ. Ἀλλ' ἡ Μαρ-
κέλλα δὲν ἐτήρει ἐν τῇ ψυχῇ οὐδὲ τὴν ἐλαχι-
στην ψυχρότητα, ὡς ὑπέθετεν ἡ μαγειρίσσα, τὴν
προσηγόρευσε μάλιστα μειδιῶσα· διότι πᾶς ὁ ἐν-
θυμίζων αὐτὴν τὰς φαιδρὰς ἡμέρας τοῦ βίου τῆς
ἦτο πρόδρα εὐπρόσδεκτος.

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν καταλαμβάνει ἐπιφά-
νειαν 4,000,000 τετραγωνικῶν μέτρων, ἦτοι 4
τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, ἐξ ὧν αἱ μὲν οἰκίαι
καὶ τὰ ἐν τῷ μεταξύ αὐτῶν κείμενα οἰκόπεδα
κατέχουσιν ἑκτασιν 2,576,485 τ. μ. περίπου, αἱ
ὁδοὶ 615,995 τ. μ., αἱ ἐν τῇ πόλει πλατεῖαι
113,520 μέτρα, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἀποτελεῖ ἡ
περιοχὴ αὐτῆς, τουτέστιν Ἀνακτορικὸς κῆπος,
Ζάππειον μέγαρον, Ἀκρόπολις κτλ.

ΤΑ ΔΙΔΑΚΤΡΑ

Προχθές συνεβάδιζον μετά τινος συνταξιούχου δημοδιδασκάλου, γέροντος, βαθείαν έχοντος κρίσιν και τόσοσ νοήμονος, ώστε υπερτριαικοντάετης διδασκαλικός βίος δέν κατώρθωσε νά τόν καταστήση σχολαστικόν. Ωμιλούμεν περί τών δημοτικών σχολείων τυχαίως δέ ο λόγος έπεσε περί διδάκτρων.

— Και είνε υποχρεωτικά τά διδάκτρα; ήρώτησα.

— Ναι· ο περί δημοτικών σχολείων νόμος του 1834 ήρξει εις τό 24 άρθρον του ότι ο δημοδιδάσκαλος « έκτός του σταθερού μηνιαίου του θέλει λαμβάνει ως διδάκτρα 10—50 λεπτά » δι' έκαστον παιδίον. 'Αλλ' ώσάν νά τό κατηγορήσθαι κανείς αυτό τό άρθρον διά τό κακόν όπου έμελλε νά προξενήσθαι εις τήν Ελλάδα, από τήν στιγμήν όπου ένομοθετήθη δέν ειδε προκοπήν· έπισεν ο κακός σπώρας και έφύτρωσαν τά ζιζάνια· ήρχισαν αι φιλονεικίαι τών διδασκάλων διά τήν διανομήν τών εισπραττομένων· ήρχισαν τά παράπονα κατ' αυτόν του έθρου, διότι δέν ώρισεν άκριβώς τούς ένδεείς, και όλοι οι μαθηταί παρουσιάζοντο ως ένδεείς· διή νά μή πληρώνουν διδάκτρα· ήρχισαν τά παράπονα διά τας καθυστερήσεις τών εισπρακτόρων, διότι κατά τό άρθρον εκείνο τά διδάκτρα έπρεπε « νά δίδωνται μηνιαίως από τό δημοτικόν ταμείον, εις τό όποιον νά τ' αποδίδουν οι γονείς τών παιδιών »· έπειτα άλλα βάζανα· ή προσδιορισμός του ποσού τών διδάκτρων δέν έγένετο κατ' αναλογίαν τών μαθητών, και ώρίσθη νά προυπολογίζονται από τά άρμόδια διοικητικά συμβούλια επί τή βράσει τών φορολογικών καταλόγων, νά συμπεριλαμβανεται δέ εις τόν προυπολογισμόν έκάστου δήμου ως πίστωσης τόσοσ μέρος αυτών όσον έχρειάζετο διά τήν πληρωμήν δυο ή τριών μηνών· και τού νά σου τά λέγω όλα! σου συνιστώ ν' αναγνώσθαι τας έγκυκλίους, τας όποιās έσκόρπιζεν επάνω κάτω τό Υπουργείον τών Εκκλησιαστικών και τό Υπουργείον τών Ξωτερικών, διά νά καταπράνουν τό κακόν όπου έσηκώθη με αυτά τά διδάκτρα· οι διδάσκαλοι ήρχισαν πάλιν τας άντεγκλήσεις· έμοιράζοντο τούς μαθητάς, ο ένας έλάμβανεν από τούς μέν, ο άλλος από τούς άλλους, συχνά δέ και από τούς μέν και από τούς δέ τότε εδόθη διαταγή νά κρατήται βιβλίον εις τό σχολείον και νά σημειούνται τά διδάκτρα. 'Εν ένι λόγω τό άρθρον αυτό διεφθειρε τούς διδασκάλους, τούς έκαμε πλεονέκτας· τινές εζήτουν μίαν δραχμήν από τούς μαθητάς των, τινές δέ και δύο, και άμα δέν επλήρωναν οι μαθηταί τούς εδίδωκαν από τό σχολείον.

— 'Ω! είπον μετά τινος δυσπιστίας.
— Πιστεύσε με! μοι άπήνησεν έντόνας· άν

θέλεις μάλιστα, θα σου είπω αύτολεξεί τί λέγει μία έγκύκλιος του Υπουργείου τών εκκλησιαστικών δι' αυτούς τούς διδασκάλους « προεκτίουντες τήν αυθαιρεσίαν ταύτην έχρι θρασύτητας αποπέμπουσιν ένίοτε του σχολείου μαθητάς και μαθητριάς, μη συμμορφουμένους προς τήν παρανομίαν ταύτην ». 'Αλλά και εν άλλο άκμήν· 'Ο νόμος ήρξει ρητώς τά διδάκτρα νά τά πληρώνη τό δημοτικόν ταμείον εις τούς διδασκάλους, όπως σου είπα, και νά τό λαμβάνη από τούς γονείς. Μία έγκύκλιος ρητώς άπηγόρευσε νά τά εισπράττουν οι διδάσκαλοι τά διδάκτρα, και εξαγκτήρησε τούτο ως παράνομον και επηλαβές· και όμως πενήντα έτη τώρα καταπατείται ο νόμος· οι διδάσκαλοι από τας Αθήνας εις έκ τό μικρότερον χωρίον τής Ελλάδος όπου υπάρχει σχολείον καθαρίζουν μόνοι των τας δοσοληφίας των! άλλ' ήτο έπόμένον τό άρθρον αυτό ένομοθετήθη διά νά παραβιαιεται είδες και δένδρα τά όποια άντί νά φουντώσουν και ν' άψηλώσουν μένον ζαρωμένα και βγαζουν μόνοι καιτι παραφυάδας άπ' έδώ και άπ' εκεί, νά, τό ίδιοσ είνε και αυτό τό άρθρον· παραφυάδες του είνε αι άνησυχίαι και τά έμπεδευματα όπου έφραεν εις τήν υπηρεσίαν.

(Ο γέρον διδάσκαλος εζήγαγε τά ήμματουλά του, εκαθάρισεν αυτά διά του μανδύλου του· όπερ κάμνει υσάκις είνε τεταραγμένη, σταματήσας δέ επί στιγμήν τό βράδιμά σου, και κατά πρόσωπον άτενίσας με είπε μετ' άνευφράστου πικρίας:

— 'Αχ! νά εζέυρες τί κακόν επροξένησαν εις τά γράμματα αυτά τά διδάκτρα! πόσους αφήκαν άγραμμάτους και πόσους χαρακτήρας δέφθειραν! ο διδάσκαλος διά νά είνε άληθώς διδάσκαλος, διά νά εύρίσκουν ή γλώ οι λόγοι του εις τήν καρδίαν τών μαθητών, πρέπει νά περιβάλλεται με γούτρον, νά εμπνέη εις τά παιδιά τήν πεποιθησιν ότι εκτελεί ύψηλήν άποστολήν, χάριν τής όποιας εν άνάγκη και τήν πτωχίαν δέν φοβείται και τήν κακουργίαν άφηρεί· άλλ' όταν ο διδάσκαλος καταβαίνει από τό ύπόβαθρον του ιδανικού και μεταβάλλεται εις επαίτην και έχη τό χέρι του άπλωμένον ένώπιον τών μαθητών του, είνε διδάσκαλος πλέον· 'Επήγες εις φθικά καρνεϊα, και είδες τί κάμνουν αι γερμανίδες· σηκώνεται μία και τραγουδεί τόν αλώσιον έρωτα, τό τριμυλλικτόν φως ένός άστρου, εις τό όποιον ένταμώνεται τά βλήματα τών δυο έρωμένων, και έπειτα, διά μιάς, καταβαίνει από τόν ουρανόν, παίρνει τόν δισκον και μαζεύει παντάρας· άπαράλλακτος είνε ή διδάσκαλος. Συνολογίσει ποίαν διαπλαστικήν δύναμιν θα έχη ή διδασκαλία τής φιλοπατρίας, τής αὐταπαρησίας, ή γινομένη εν μέσῳ του κωδωνισμού τών δεκαρών! διότι ή πληρωμή δέν γίνεται μίαν

ήμέραν άλλή διαρκεί όλας τας ήμέρας του μηνός... Συλλογίσει πόση σκωρία μένει εις τήν ψυχήν του μαθητού από τά κεράτια εκείνα, όταν τό παιδίον βλέπη κατ' ήμέραν τόν άσθεστον κόπον του διδασκάλου διά τό χρέμα, όταν από τας περιποιήσεις ή υβρείς του διδασκάλου διά τήν έγκαίρον ή μη έγκαίρον πληρωμήν του έμβαίνη ή φαρμακευή· ιδέα ότι ή μεγαλειτέρα δύναμις είνε τό χρέμα· διότι διδάσκαλος κακομεταχειρίζεται τό παιδίον τό όποιον δέν πληρώνει, και τό διώκει· τούτο τό γαρίζει ο χωρικός και αν δέν έχη ή δέν θέλη νά πληρώσθαι, τό άποσύρει μόνος του. Εζέυρες· πώς είνε εις τά περισσότερα μέρη τής Ελλάδος οι χωρικοί· τά προϊόντα των τά έχουν εις είδη χρέμα· πολύ όλιγον περνά από τας χείρας των· όταν πηγαίνουν εις τήν εκκλησίαν, εις τόν δισκον· ρίπουν εν μονόλεπτον, και πολλάκις με δλην τήν εὐλασίαν όπου έχουν, δέν πηγαίνουν, διά νά μή έξοδεύσουν τό μονόλεπτόν των· και θα πληρώσουν διδάκτρα σκράννα εις πενήντα λεπτά τόν μήνα και περισσότερο, διά πράγμα τό όποιον δέν εζέυρουσ· ακόμη καλά· καλά αν είνε ωφέλιμον; 'Εγω... τί νά σου είπω, τόν καιρόν που εδιδάσκα, όταν ήμουν διωρισμένος εις πτωχούς δήμους, δέν εζήτούσα διδάκτρα· έποτιμούσα νά ζημιώσωμαι δέκα, είκοσι δραχμάς τόν μήνα, παρά νά γίνωμαι αίτιος νά μένον άγράμματα τόσοσ παιδιά και ή άλήθεια είνε, ότι άμα έλειπεν αυτή ή άφορμή μου εστειλαν τά παιδιά των εις τό σχολείον.

— 'Ωστε είσαι τής ιδίας ότι αν καταργηθών τά διδάκτρα ή αυξήσουν οι μαθηταί;

— Βεβαίως.
Ο γέρον διδάσκαλος έμεινεν επί τινος στιγμής σιωπών άφωνος δέ, ώστε εύρε μένοι άκαταμάχητόν έπιχείρημα περί τής καταργήσεως τών διδάκτρων με έσταμάτησε και πάλιν.

— Πώς θα σου εφαινετό, μοι είπεν ειρωνικώς, αν τό δασμολόγιον έφορολόγει τά τής πρώτης άνάγκης και άφινεν άφορολόγητα τά είδη τής πολυτελείας; Και όμως αυτό συμβαίνει εις τό δασμολόγιον τής εκπαιδύσεως· ή δημοτική εκπαίδευσις, ή έπιούσιος ήρτος του λαού, ή προωρισμένος δι' όλα τά στόματα, φορολογείται με τά διδάκτρα, και ή μέση εκπαίδευσις, ή ανώτερα εκπαίδευσις δέν φορολογούνται με τίποτε. Πρέπει νά γείνη πραγματικώς δωρεάν ή δημοτική εκπαίδευσις, προσείπεν επαναλαβών τό βήμα του όπως μίαν φοράν ο λαός τών Αθηνών προσεκλήθη υπό του Όθωνος· έδώ, μοι είπα δείξας τήν πλατείαν τών Στύλων του Όλυμπίου Διός, εις τήν όποιαν ελχομεν φάσση, διά νά φάγη και πίνη δωρεάν, όμοίως πρέπει νά προσκληθῆ διά τήν τροφήν του νου και τής καρδίας, όλος ο Έλληνικός λαός· ανά τήν Ελλάδα:

α Έλάτε, καθίσατε, ή τράπεζα είνε· δι' όλους στραμένη· σάς φιλεύει ή Πατρίς·»

— 'Αλλά τότε τί θα γείνουν οι δυστυχείς δημοδιδάσκαλοι; είπον· μόλις μετά τόσα βάζανα θ' αυξηθῆ ή μισθός των από πρώτης, Ιανουαρίου· θα είνε πολύ σκληρόν παιγνίδι· ότι τοίς δίδεται εις τήν μίαν τσίπην νά τής αφαιρεθῆ από τήν άλλην.

— Διόλου δέν έννοώ νά τά χάσουν οι δημοδιδάσκαλοι τά διδάκτρα· έννοώ νά τά πληρώνη τό δημοσίον.

Και επειδή με ειδεν άμφιβάλλοντα περί τής ορθότητος τής ιδέας του:

— Θα σου άποδείξω, μοι είπε, ότι είνε πολύ ευκολώτερον άφ' βτι νομίζεις.

Και έννευσε νά καθήσωμεν πλησίον ένός τραπεζίου του παρά τούς Στύλους καρνεϊου· εζήγαγε δ' εκ του θυλακίου του τεμάχιον χαρτίου και μολυβδοκόγχυλον και ήρχισεν υπολογίζων.

— Κατά τόν νόμον κάθε παιδι πρέπει νά πληρώνη 10—50 λεπτά τόν μήνα· αν αφαιρέσωμεν τά ένδεή τά όποια υπολογίζονται εις 25 τοίς 70, μένον 75, τά όποια πληρώνουν κατά μέσον όρον 30 λεπτά τό καθέν, ώστε έκαστον μαθηταί πληρώνουν διδάκτρα τόν μήνα 22,50 και τό έτος 270 δρ. Οι μαθηταί και αι μαθήτριάς τών δημοτικών σχολείων είνε εν όλω 90,000 περίπου, ώστε πληρώνουν διδάκτρα 243,000, τά όποια διανέμονται εις τούς εν υπηρεσία 1,350 περίπου διδασκάλους και τών δυο φίλων αναλογούσιν εις έκαστον 180 δρ· δηλ. 15 δρ· τόν μήνα. Λοιπόν, αν τό Δημοσίον εις τόν μισθόν τών δημοδιδασκάλων προσθέσῃ 15—20 δρ· τόν μήνα, και αύται μάλιστα λογισθώσι συντάξιμοι, οι πλείστοι τών διδασκάλων με χάραν θα δεχθών αυτήν τήν άπαιτήσιν από τήν έπαίτειαν, τό δέ έθνος με δαπάνην μόνον 250 χιλ. δραχμών τό έτος, ελευθερώνει τήν δημοτικήν εκπαίδευσιν από φοβερόν εφιάτην.

— Και έλπίζεις ότι θα γείνη αυτό;
Ο γέρον διδάσκαλος έννευσε προς με, και έμπιστευτικώς:

— Θα γείνη, μοι είπεν έμαθα από θετικήν πηγήν ότι και ο υπουργός τής Παιδείας και ο τμηματάρχης τής δημοτικής εκπαίδευσεως τό έχουν μελετήσει πρό πολλού τό πράγμα· θα τό κάμουν διότι μεταξύ τών άλλων τά όποια έκαμάν και θα κάμουν, αυτό αν αφεθῆ, ο' άποτελέσῃ χάσμα· θα τό κάμουν. 'Εγω πεποιθησιν.

Τας τελευταίας δέ ταύτας λέξεις είπεν άργά άργά ως άνθρωπος όστις εν τῇ μακρά του βίου του πείρα συνείθε νά ζυγίξη και εκτιμησῆ επακριβώς τούς χαρακτήρας.

Διά τήν εκπαίδευσιν του έθνους δαπανήσῃ όλόκληρον τό έθνος· πρέπει λοιπόν όλοι ανεξαιρέτως οι άποτελούντες αυτό ν' απολαμβάσωσι τούς καρπούς τής εκπαιδύσεως. (Μισομυθώ).

Η ΚΑΤΑΙΓΙΣ

Καταιγίς έκραγείσα εἰς τὰς ἀκτὺς τῆς Μάγνης παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς συγκινητικὴν οἰκογενειακὴν σκηνήν, ἐπισυμβάσαν εἰς μικρὸν λιμένα τῆς Νορμανδίας, οὕτως ἀνωφελὲς ἢ ἀνκφέρωμεν τὸ ὄνομα.

Ἡ κυρία Βωδοῦν ἦτο πλουσία γαιοκτήμων. Ὁ πατήρ της, ἀγρονόμος, τῇ ἐκληροδότησε μετὰ θάνατον περιουσίαν, τὴν ὅποιαν ὁ σύζυγός της βεβαίως θὰ ἐσπατάλα εἰς τὰ καπηλεία, ἂν ὁ θάνατός δὲν ἀφῆραζεν ἐγκαίρως αὐτόν. Ἡ κυρία Βωδοῦν, χήρα καὶ ἔχουσα ἕνα μόνον υἱόν, ἐσχιδίαζε νὰ τῇ δώσῃ πλουσίαν νύμφην, ἀξένουσαν τοιοῦτοτρόπως τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. Δυστυχῶς ὁ Λουδοβίκος Βωδοῦν ἠράσθη τῆς Ουγατρὸς πτωχοῦ ἀλιείως, ὅστις οὔτε λέμβον κἄν ἰδίαν του εἶχε, καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὴν νυμφευθῇ. Ἡ χήρα ἐπέμενε μὴ δίδουσα τὴν συγκρατήσιν της. Ἐνε ἐπίμονοι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἡ πάλιν διήρκεσαν ἐπὶ ἕν ἔτος, μεθ' ἧς ἡ χήρα εἶπε· «—Στεφανώσου την, ἂν θέλῃς, μὰ ποτὲ δὲν θὰ ἰδῶ τὴν γυναικίκα σου, καὶ ὅσα ζω μῆτε λεπτὸ θὰ ἰδῆς ἀπὸ ἐμένα! — Ὅπως ἀγαπᾷς, » εἶπεν ὁ Λουδοβίκος. Καὶ ὁ γάμος ἐγένετο.

Παρῆλλον πέντε ἔτη, τρία δὲ μικρὰ ἐγενήθησαν. Ὁ Λουδοβίκος ἤλιε μετὰ τοῦ πενθεροῦ του, ἡ δὲ σύζυγός του ἀνέτρεφε τὰ παιδιά. Ἐξῶν μετὰ μεγίστης δυσκολίας, ἀλλ' ὁ ἔρωσις ἐπαρηγόρει αὐτοὺς καὶ δὲν παρεπονούντο, οὔτε πρὸς τὴν κυρίαν Βωδοῦν ἀπηυθύνοντά ποτε. Τὴν Κυριακὴν, ὅταν ἀπῆλθον αὐτὴν κατὰ τὴν ἐκ τῆς λειτουργίας ἐξοδόν, τὴν ἐχαιρέτων, διότι τοῦτο ἦτο καθήκον· ἀλλ' ἐκείνη ὀρθομένη ἐντὸς τοῦ φαιωχοῦ ἐπανωφορίου αὐτῆς, ἐπετάχυνε τὸ βῆμα χωρὶς ἢ ἀπαντήσῃ, ὡσεὶ ὅπως ἐδάγκανεν αὐτὴν εἰς τὴν πτέρναν. Οὔτε ἐπισκέψεις ἀντηλλάσσοντο, οὔτε ἐπιστολαί, οὔδ' ἐσχέσις οἰαδήποτε ὑπῆρχε μεταξὺ αὐτῶν, ἐκτὸς τοῦ χαιρετισμοῦ τῶν νέων, τὸν ὅποιον ἡ γραία δὲν ἀνταπέδιδεν.

Ἡμέραν τινὰ ἐξερράγη καταιγίς, ἡ θάλασσα ἐμυκάτο, αἱ δὲ παράλιοι οἰκίαι ἐσειόντο.

Ἡ κυρία Βωδοῦν ἔζη μόνη μετὰ τῆς ὑπηρετρίας αὐτῆς Ἀνέττας, χονδρῆς Νορμανδῆς χωρικής, ἐξ ἐκείνων αἱ ὅποιαι φαίνονται γεννηθεῖσαι διὰ νὰ φορῶσι τὸν βαμβακερὸν σκούφον.

Ἡ Ἀνέττα συνήσασε τὰς χεῖρας λέγουσα·

— Τί κακὸς καιρὸς, κυρία! Πολλοὶ ἄνθρωποι θὰ εἶνε ἀνήσυχτοι!

— Ποῖοι ἄνθρωποι; εἶπεν ἡ χήρα ἡτις ἐπηγαινοῦντο κατὰ τὴν συνήθειάν της, ἐγγίζουσα τὰ πάντα χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι ἠσχολεῖτο εἰς τι.

— Μὰ οἱ συγγενεῖς ἐκείνων. Πού ἔβρισκονται στὴ θάλασσα!

Ἡ κυρία Βωδοῦν ἔστη.

— Φθάνει! εἶπε ξηρῶς.

Ἐλαβε τὸ βράχιόν της, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ὠρῶνός ἦτο μαῦρος καὶ τὸ φῶς ἀμυδρὸν, ἐκάλυψε πλησίον τοῦ παραθύρου.

Ἡ Ἀνέττα ὄρθη καὶ τὸ πρόσωπον ἔχουσα κολλημένον ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ παραθύρου παρήρει εἰς τὴν ὕδον. Ἐπειδὴ τῇ ἐπέβηλόν σιγῆν, ὠμίλει μόνον ἐκ διαλειμμάτων λέγουσα· «Νὰ! ἤρμημιστήκεν ἡ καπνοδόχος τοῦ κύρ Βετράνδου!... Ἡ λεκάνη τοῦ μπαρμπέρη τοῦ κύρ Κουσοῦ χορεύει!... Ἄ! κατεβαίνει ἡ στὴ θάλασσα ὁ κύρ Σαρδόν!... καὶ ὁ Πέτρος Γασάρ, καὶ ἡ Μαγδαληνὴ τοῦ Γοαράν!... Διάβολο! εἶμι περιεργὴ νὰ μάθω τί τρέχει 'κεῖ κάτω!»

— Φλύαρη! ἐψύφισεν ἡ γραία.

Ἡ Ἀνέττα ἀπεφάσισε νὰ σιωπήσῃ, ἀλλὰ προσεκόλλη ἐτι μᾶλλον τὴν βίνα αὐτῆς ἐπὶ τῶν ὤμων.

— Ὅχι! ἀνέκραξεν ἐπὶ τέλους κρούουσα διὰ τοῦτο κενὸν τὸ ἔδαφος, ποτὲ μου δὲν εἶδα τοιο καρὶ!

Ἡ κυρία Βωδοῦν ἐδίπλωσε τὸ ἐργόχειρόν της καὶ ἤρξατο βραδίζουσα καὶ πάλιν.

Ἦκούετο ὁ τρομερὸς συριγγὸς τῆς καταιγίδος, ἀπὸ κεντροῦ δ' εἰς κεντρον ἠκούοντο κραυγαί, τρημὸς σιδήρου, κρότοι παραθυροφύλων πληττόντων τοὺς τοίχους.

Ὁ Ὄκεανὸς βεβαίως θὰ ἦτο τρομερός.

Ἡ χήρα προσχώρησε κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν ὑπηρετρίαν.

— Λοιπόν! ἀφοῦ ἔχεις περιέργεια, κάμε ὁ, π κάνουν καὶ οἱ ἄλλοι! πῆγαινε νὰ μάθῃς τί γίνεται!

Ἡ Ἀνέττα μετὰ μίαν στιγμὴν ἦτο ἐτοίμη, ὅταν δ' ἐξήρχετο τῆς θύρας, ἡ κυρία Βωδοῦν τῇ εἶπε·

— Νὰ γυρίσῃς νὰ μοῦ πῆς τί τρέχει.

Ἡ γραία Νορμανδὴ ἐπανέλαβε τὸν περίπατον αὐτῆς, μεταβαίνουσα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ ἑτέρου ἄκρου τοῦ δωματίου, ἔχουσα τοὺς βραχιόνας ἐσταυρωμένους, τὰ χεῖλη συνεσιγμένα, καὶ ἐπιθεωροῦσα κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῆς πᾶν ἀντικείμενον.

Παρῆλλον δέκα λεπτά.

— Αὐτὴ ἡ Ἀνέττα ἀκόμη δὲν ἐφάνηκεν!

Ὁ ἄνεμος ἐδίπλασιάζθη καὶ μόνον αὐτὸς ἠκούετο πλέον.

Αἰφνης τὸ βλέμμα τῆς κυρίας Βωδοῦν ἐγένετο ἀπλανές· τὸ βλέμμα τοῦτο ἔπεσεν εἰς τινὰ γωνίαν τοῦ δωματίου, ἐπὶ μικρῆς παιδικῆς κλίνης.

Εἰς τὰς οἰκίας ἐκείνας φυλάττουσι τὰ πάντα καὶ τὰ πάντα ἀφίρουν εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν.

Ἡ κλίνη ἐκείνη ἦτο ἡ κλίνη τοῦ υἱοῦ της· τοῦ υἱοῦ της ὁ ὅποιος εὐρίσκετο εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τὸν ὅποιον ἀπὸ μίαν ὥραν ἐσυλλογιζέτο.

Ἄλλ' ἐν τῇ δικαιοῖα αὐτῆς ἐπῆρχετο πάντοτε

ἡ μεγάλης Λουδοβίκος, ὁ εἰκοσιπενταετής ἀλιεύς, ἄνθρωπος ῥωμαλέος, ὅστις τῇ εἶχεν εἶπε· Ὅπως ἀγαπᾷς! ὅταν τὸν ἐμπόδιζε νὰ νυμφευθῇ, καὶ ὁ ὅποιος ἐν τούτοις ἐνυμφεῖθη.

Ἡδὴ ἐπανέβλεπε τὸ παιδίον μετὰ τῆς ἐκνήσας αὐτοῦ κόμης, τῶν ῥοδοχρόων παρειῶν καὶ τῶν κυκλῶν ὀφθαλμῶν του. Ἐνεθυμείτο τὰς πρώτας κραυγὰς του, τοὺς γέλωτάς του, τὰ ἐπὶ τῶν μικρῶν αὐτοῦ χειρῶν φιλήματά της, καὶ τὰ παρὰ τὸ λίκνον αὐτοῦ σχέδιά της.

Γοαῦται ἀναμνήτεις ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ τὴν συγκινήσωσιν, ὅσον καὶ ἂν ἦτο ἐπίμονος, ὅσον καὶ ἂν εἶχε λιθίνην καρδίαν, ἐνῶ ὁ ἄνεμος ἐμυκάτο ἔξω.

— Αὐτὴ ἡ Ἀνέττα νὰ μὴ φανῇ ἀκόμη...

Ἐξεκρέμασε τὸ ἐπανωφορίον της καὶ ἐξῆλθε καὶ αὐτὴ.

Ἐνῶ ἐκαμπτε τὴν ὁδόν, ἄμιλος τῇ ἔφραξε τὴν διάβασιν. Ὁ ἄμιλος περιστοίχει δύο ἢ τρεῖς ἀλιεῖς, τῶν ὁποίων τὰ ἐνδύματα ἦσαν κατάβρεκτα, τὰ ὕψηλά ὑποδήματα πλήρη βορβοῦρου, καὶ δὲ χεῖρες καὶ τὸ πρόσωπον καθυμαγμένα. Ἐσταμάτησε καὶ ἠρώτησε διὰ βραχυγράδους φωνῆς.

— Ἐπίστρεψάν;

Εἰς συμβουλευθεῖς τοὺς ἄλλους διὰ τοῦ βλέμματος ἀπήτησε·

— Ναί.

Ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον της, τότε δ' εἰς τῶν ναυτικῶν ἀποστασιῶν τῶν λοιπῶν ἔτριξε κατὰ πιν αὐτῆς.

— Κυρία Βωδοῦν! κυρία Βωδοῦν! Πού παγαίνετε;

— Ἐκεῖ κάτω!

Καὶ εἰδείκνε τὴν θάλασσαν.

Ὁ ναυτικός ἐκράτησεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἐπανωφορίου.

— Μὰ τί θὰ καταλάβετε; Ὁ καιρὸς εἶνε ἄσχημος· γυρίστε ὀπίσω 'ς τὸ σπίτι. Ἀφοῦ γυρίσαμεν ὅλοι μας...

— Ὅλοι;

— Βέβαια.

— Κάμε ὄρκον.

Ὁ ναυτικός ἐταράχθη.

— Μὰ καὶ ἐτοὶ δὲν ἐβγήκαν ἐδῶ, θὰ ἐβγήκαν βέβαια 'στὸ Ἰπὸρ... ἢ 'στὸ Φεκάρ.

Ἡ γραία ἀπαλλαγεῖσα ἠθέλησε ν' ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' ἐκεῖνος καὶ πάλιν τὴν παρεκώλυσε.

Ἡ Ἀνέττα ἐπέστρεφεν ἔχουσα τὸ πρόσωπον τεταραγμένον.

— Ὅχι! ὄχι! ἀνέκραξε βλέπουσα τὴν κυρίαν αὐτῆς. Ὅχι, κυρία, μὴ παγαίνετε 'στὴ θάλασσαν!

Ἡ γραία ἤρξατο τρέμουσα ἰσχυρῶς. Τὸ ἠλιόκακός πρόσωπον αὐτῆς ἐγένετο πελιδνόν. Οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐκλείσθησαν, καὶ ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς ὑπηρετρίας διὰ νὰ μὴ πέσῃ.

— Ἐγὼ πταίω! ἐγὼ πταίω! ἐπανελάμβανεν' ἐνῶ δ' ἔλεγε ταῦτα οἱ ὀδόντες αὐτῆς συνεκρούοντο. Ἡδὴ ἔλεγε νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὴν εἰς μίαν οἰκίαν ἀλλ' ἠρνήθη.

— Ἀνέττα, εἶπε, θέλω νὰ τοὺς ἰδῶ!

Ὡς ἐκ θαύματος ἐπανεῦρε τὰς δυνάμεις αὐτῆς. Αἱ δύο γυναῖκες διηυθύνθησαν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐν ἧς κατοίκει ὁ Λουδοβίκος Βωδοῦν.

Ἡ Ἀνέττα ἤνοιξε τὴν θύραν, ἡ δὲ κυρία Βωδοῦν εἰσῆλθε.

Τὸ ἐσωτερικὸν ὠμοιάζειν ὅλας τὰς οἰκίας τῶν ἀλιέων. Εἰς τοὺς πόδας μεγάλης κλίνης, καλυπτομένης ὑπὸ κυανοχρόων παραπετασμάτων, εὐρίσκοντο πλησίον ἐνὸς λίκνου δύο μικραὶ κλίαι. Μεγίστη καθαριότης παρετηρεῖτο ἐφ' ἀπάντων τῶν πραγμάτων τῶν λίαν ταπεινῶν καὶ ἐν χρήσει εἰς τοὺς ἀλιεῖς.

Νέα γυνὴ μόλις εἶχεν ἐγερθῆ ἐκ τοῦ τελευταίου αὐτῆς τοκετοῦ. Ἐκράτει καθημένη τὸ βρέφος ἐπὶ τῶν γονάτων της, ἐνῶ τὰ δύο ἄλλα, περὶ τρομα, ἐκρέμαντο ἀπὸ τῆς ἐμπροσθίας αὐτῆς. Ἡ ἀνησυχία εἶχεν αὐξήσῃ τὴν ἀχρότητα τῆς γυναικός. Μὴ δυναμένη νὰ ἐξέλθῃ εἶχεν ἀποστείλει τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς νὰ τῇ φέρωσιν εἰδήσεις, καὶ περιέμενε, μόλις ἀναπνεύουσα καὶ μὴ ἀναλογιζομένη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της. Ἴδουσα εἰσελθοῦσαν τὴν πενθερὰν αὐτῆς προσεπάθησε νὰ ἐγερθῇ ψιθυρίζουσα·

— Μητέρα...

Ἡ γραία διηυθύνθη κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτὴν ἀπαντήσασα·

— Κόρη μου...

Μετὰ τοῦτο ἔλαβε τὰ δύο παιδιά εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ πλησιάζουσα εἰς τὸ παράθυρον ἤρξατο νὰ τὰ ἀσπάζηται κρᾶζουσα καὶ ὀλούζουσα μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν.

— Τὰ καυμένα τὰ μικρά... Μήπως... Ἐυρετε...; Θεὲ μου!...

Αἰφνης ἠκούσθησαν κραυγαὶ ἐν τῇ ὁδῷ, κραυγαὶ χαρᾶς.

Ἡ θύρα ἠνεψῆθη ἐκ νέου, ἐν τῷ μέσῳ δὲ συγγενῶν καὶ φίλων ὁ Λουδοβίκος ἐπαρουσιάσθη ἐπὶ τοῦ κατωφλίου.

— Νὰ τὸς! νὰ τὸς!

Πάραυτα πάντες ἠγέρθησαν. Ἡ γυνὴ ὤρμησε πρὸς τὸν σύζυγόν της, τὰ δὲ παιδιά ἐκυλισθησαν πρὸς τὸν πατέρα των.

Μόνη ἡ κυρία Βωδοῦν ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα.

Ὁ ἀλιεύς τὴν παρετήρησεν, ἔρριψε τὸν πῖλόν του, καὶ ἐπροχώρησε λέγων·

— Μητέρα...

Ἐκείνη δὲ τότε τῷ ἤνοιξε τὰς ἀγκάλας αὐτῆς.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.)

Τ. ΡΕΒΙΛΛΟΝ.

ΑΣΜΑ

Τ' αυθη ποσ' μ' ἔχεις χαρισμένα
δὲν ἐμαράθηκα ἀκόμη...
Ἦσαν πιστότερ' ἀπὸ σένα
κι' ἀπὸ τὴν ἀστατή σου γνώμη.

Τάχῃ τήρῃσι 'ς τὴ θωριά τους
μὲ τὰ γλυκὰ φιλήματά μου
τώρα μοῦ πίνουν γιὰ ἄρσινά τους
τὰ ἄφθονα τὰ δάκρυά μου.

Ὅταν στρέψουμε κ' ἐκείνα,
τότε θὰ ταυρῶν μαράμενα.
Τότε τὰ βόδα καὶ τὰ κρήνα —
Θινὰ τὰ θάψουμε μ' ἐμένα!

Γ. Μ. ΒΙΖΥΚΙΟΥ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐξ ἄρθρου δημοσιευθέντος ἐν τῇ ἀρτιφανείᾳ ἐφημερίδι Μετ' ἰσοση ἀποσπώμεν τὰ ἐπόμενα περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι καταναλώσεως σίτου:

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τὴν ἀφαιρῆσιν τῶν ἀποδημούντων, ὑπολογίζεται εἰς 1,700,000 ψυχῶν. Πρὸς διατροφὴν δ' αὐτῶν ἀπαιτοῦνται ἐτησίως 15,300,000 κοιλὰς σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν καρπῶν, ἀντὶ 9 κοιλῶν κατὰ ψυχὴν ὑπολογισμένης τῆς καταναλώσεως. Ἐν τῇ Δυτικῇ Ἑυρώπῃ, πλὴν τῆς Ἰταλίας, ἡ κατ' ἀτομὸν ἀναλογουσα ἐτησίως κατὰ μέσον ὄρον ποσότης τοῦ σίτου εἶνα 8 κοιλὰς, ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀναλογία αὕτη πρέπει ν' ἀναβιβασθῇ εἰς 9, κοιλὰς, ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἴμεθα πλείοτερον τῶν ἄλλων Ἑυρωπαϊῶν ἀποτρόχοι καὶ καταναλισκομεν καὶ σίτον εἰς μηχανήματα ἕνεκα τῶν κολύβων, τοῦθ' ὅπερ δὲν γίνεται ἐκεῖ.

Ἢ ἐν ταῖς κάλλιστα ἐπαρχίαις τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἐτήσια παραγωγή τοῦ σίτου ὑπολογίζεται κατὰ μέσον ὄρον εἰς 8 ἐκατομμύρια κοιλῶν, ἡ δ' ἐν ταῖς πρὸ τριετίας προσαρτηθείσαις εἰς 4 ἐκατομμύρια κοιλῶν, ἧτοι ἐν ὅλῳ εἰς 12 ἐκατομμύρια κοιλῶν. Ὑπολείπονται ἄρα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν 15,300,000 κοιλῶν, ἅτινα ἀπαιτοῦνται πρὸς διατροφὴν τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, 3,300,000 κοιλῶν. Τὸ ὑπολειπόμενον τοῦτο ποσὸν ἀναπληροῦται διὰ τῆς χρήσεως δημητριακῶν καρπῶν ἄλλων, πλὴν τοῦ σίτου, εἶον ἀραβοσίτου, κριθῆς καὶ σικάλειας, διότι εἶνε πασίγνωστον ὅτι ἐν ἄλλαις μὲν ἐπαρχίαις τοῦ Κράτους γίνεται μεγάλη χρῆσις τοῦ ἀραβοσίτου, ἐν ἄλλαις τῆς κριθῆς καὶ ἐν ἄλλαις σμίγοῦ ἐκ σίτου καὶ κριθῆς ἢ ἀραβοσίτου ἢ σικάλειας.

Οἱ Ἀμερικανοὶ σκέπτονται νὰ ἐορτάσωσι κατὰ τὸν προσεχῆ Δεκέμβριον τὴν ἐκατονταετηρίδα τοῦ βάρβακος. Κατὰ τὸ 1784 τὸ τελωνεῖον τῆς Λιβερπούλ ἐδάμειεν ἐκτὼ δέματα βάρβακος, προσερχόμενα ἐκ τῆς Νέας Ἀγγλίας ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι «ἀδύνατον ἦτο τσαυτὴ ποσότης νὰ παράγῃται ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις.» Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ συγχρομένη τοῦ βάρβακος ὑπερέβαινε ἕως τε τὰ 3,000,000 δέματα εἰς τὰς μεσημβρινὰς Πολιτείας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἡ δὲ ἐξαγωγή προσήγγισε τὰ χίλια ἐκατομμύρια φράγκων, καὶ ἐν τούτοις ἐν ταῖς βορείαις

Πολιτείαις εὐρίσκει τις τὰς ἀρχικὰς φυτείας. Ὅντως ὁ βάρβαξ εἶνε τὸ πρῶτον στοιχεῖον αἰμερικανικῆς ἐξαγωγῆς, καὶ μόλις ἀπὸ τινῶν ἐτῶν τὰ δημητριακὰ προϊόντα ἀρχοῦνται διαμφοισθητῶν τὴν ὑπεροχὴν. Μόναι αἱ Ἠνωμέναις Πολιτείας τῷ 1880 εἶχον ὡς ἔγγιστα βαμβάκοφυτείας ἐκτάσεως ἐνδὸς ἐκατομμυρίου ἐκατοταπλῆθρον, καὶ ἕκαστον ἐκατοντάπλῆθρον ἐν τῇ περιφέρειᾳ τῆς Βασίγειωδος ἀποφέρει κατ' ἔτος 292 χιλιόγραμματα.

Ἢ κατανάλωσις τοῦ αἰμερικανικοῦ βάρβακος μερίζεται ὡς ἑξῆς καθ' ἑκατοστά: Μεγάλη Βρετανία 45,1, Βορεία καὶ Νοτιὰ Ἀμερικὴ 29,5, Γερμανία 10,8, Γαλλία 9,9.

Ἢ Ἰταλία εἶνε ἡ μόνη ἐν Ἑυρώπῃ χώρα ἐνθα τὰ κτήρια ἐπιτρέπει τῇ καλλιέργειαν τοῦ βάρβακος, ἀλλ' ἐν μικρᾷ ποσότητι. Αἱ Ἰνδοίαι, αἵτινες ἔρχονται μετὰ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἐν τῇ παραγωγῇ τοῦ βάρβακος, ἐξήγουσιν ἐτησίως πλείον τῶν τεσσάρων ἐκατομμυρίων ἐκατολίτρων.

Καλλιέργουσι αὐτὴν τὸν βάρβακον ἐν Αἰγύπτῳ, Ἀλγερίᾳ, Τουρκίᾳ, Περσίᾳ, Τουρκεσταν, καὶ πρὸ πάντων ἐν Αὐστραλίᾳ, ἐνθα τὸ ἐκατοντάπλῆθρον φέρει κατ' ἔτος μέχρι τῶν 340 χιλιόγραμμων.

Ποῦ ὑπάρχουσι αἱ περισεύεται γυναῖκες. — Πολλοὶ οὐ ἀπαντήσωσι βεβαίως ἐν Τουρκίᾳ. Ἐχουσι ὅμως λάθος. Ἐν Τουρκίᾳ πολλὰς γυναῖκας ἔχουσι μόνον οἱ πλοῦτοι, ἐνῶ τὸ πλῆθος τῶν πτωχῶν οὐδεμίαν ἔχει. Τὰς περισσοτέρας γυναῖκας, δηλ. ἄτομα ἠηλικιω γένους, ἔχει ἡ ἐν Γερμανίᾳ μικρᾷ ἡγεμονίᾳ Waldack, ἐν ἣ εἰς 1000 ἄνδρας ἀναλογουσι 1100 γυναῖκες. Μέσος ὄρος τῶν ἐν Γερμανίᾳ γυναικῶν εἶνα 1040 πρὸς 1000 ἄνδρας. Ἢ Πόρτογαλλία εἶνε ἐπίσης γῆρας ἐκ τῶν μέλλον γυναικοβριθῶν: 1084 πρὸς 1000 ἄνδρας. Ἢ Ἑλλάς τούναντιον ἔχει τοὺς περισσοτέρους ἄνδρας: εἰς 1000 ἄνδρας ἀναλογουσι 900 γυναῖκες.

Παρῆλιξ κυρίᾳ μέλλει νὰ ὑποστῇ ἐγγίρασι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Πρὶν δὲ παραδοθῇ εἰς τὴν χειρουργοῦ, ἀναλογίζεται ἐπιτοῦσι διὰ τελευταίαν φορὰν μέλλει νὰ εἶη τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, τὴν εὐαίαν, τὰ δένδρα, τὴν αὐρανὸν.

Ἢ ἰδέα αὕτη τὴν συγκινεῖ βαθεῖως.
— Τούλχιστον, λέγει, ὅς χρησιμοποιήσωμεν καλὰ τὰ τελευταῖα βλέμματά μας...
Καὶ προσκαλοῦσα τὴν ὑπερήφανον:
— Μαρούλα.
— Ὅρστε, Κυρία;
— Φέρε μου τὸν ἕνα καθρέπτη!...

(Μονόλογος). — Τώρα ἔρχομαι ἀπὸ δύο μεσάτες καὶ κανέναι δὲν ἤθελε νὰ μὲ δανείσῃ. Ὁ ἕνας, λέει, δὲν μὲ ἔφερε, ὁ ἄλλος, λέει, πῶς μὲ γνωρίζει πολὺ καλὰ, καὶ γι' αὐτὸ δὲ μὲ δίνει. Καὶ γὰρ δὲ ἔξερω τί νὰ κίνω.

— Κύνταξε τί κατεργάρας εἶνε ὁ Β*... Ἐγώμει συμφωνήσαι καὶ οἱ δύο μας καὶ εἴχαμε δώσει καὶ τὸ λόγο τῆς τιμῆς μας νὰ δώσῃ ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον τὴ ψῆφόν του γὰρ νὰ βροῦμε καὶ οἱ δύο μέλη τοῦ συμβουλίου τοῦ... Ἀλλ' αὐτὸς, ὁ εὐεινέας, δὲν μετ' ὄψιν τὴν δικήν του. Ἐνθα ὅμως μὲ παρηγορεῖ λέγει, ὅτι ν' ἐγὼ δὲν τοῦ εἴχα δώσει τὴ δικήν μου!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλά 1884 — Π', 932.